

การเตรียมความพร้อมธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและ
ขนาดย่อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โดย

นายสุภนิช จัยวัฒน์
กรรมการผู้จัดการบริษัทประภาวสุ จำกัด

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 26
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2556-2557

บทคัดย่อ

เรื่อง การเตรียมความพร้อมธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม
เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นายสุภณี จัยวัฒน์ **หลักสูตร** ปรอ. **รุ่นที่** 26

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 มุ่งเน้นการรวมตลาดของประเทศสมาชิกให้เป็นตลาดเดียวและให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรี อันจะเป็นโอกาสในการเติบโตของธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจบริการและท่องเที่ยว ซึ่งจัดเป็นจุดแข็งของประเทศไทย ในขณะที่ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทยจำนวนมาก จัดเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทย ดังนั้น การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงส่งผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมได้ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ จากผลการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวมากกว่าประเทศอื่นๆ ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาทิเช่น ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ ศาสนา วัฒนธรรม และทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงสามารถขยายกลุ่มลูกค้าสู่ประชากรอาเซียนกว่า 600 ล้านคน อย่างไรก็ตาม ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบในเชิงลบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น จุดอ่อนด้านภาษา การขาดแคลนเงินทุนในการพัฒนาศักยภาพของกิจการ เป็นต้น จากผลกระทบดังกล่าวข้างต้น ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมจึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพเพื่อเตรียมความพร้อมในการแข่งขันในตลาดอาเซียน ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโดยมุ่งเน้นการประเมินความพร้อมของกิจการ โดยวิเคราะห์ถึงศักยภาพของกิจการเพื่อกำหนดเป้าหมายของธุรกิจ และหาจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของการบริการ เพื่อให้สามารถปรับแผนการบริการหรือการตลาดให้สอดคล้องกับเป้าหมายและพร้อมต่อการแข่งขันในระดับอาเซียน และการวางแผนให้พัฒนาบุคลากรในด้านภาษาและทักษะการบริการอันเป็นหัวใจหลักของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท รวมถึงการวางแผนการตลาดเชิงรุกในการมองหากลุ่มลูกค้าใหม่ๆ และการปรับเปลี่ยน Package ด้านราคาและข้อเสนอต่างๆ ซึ่งจะใช้เป็นกลยุทธ์ในการจูงใจลูกค้า เพื่อให้สามารถปรับแผนการบริการหรือการตลาดให้สอดคล้องกับเป้าหมายและพร้อมต่อการแข่งขันในระดับอาเซียนต่อไป

คำนำ

เอกสารวิชาการส่วนบุคคลเรื่อง การเตรียมความพร้อมธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 26 จุดประสงค์ให้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาและเตรียมความพร้อมของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม ก่อนการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยการวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยพิจารณาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจให้ครอบคลุมทั้งปัจจัยทั่วไปที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์และอุปทาน รวมถึงปัจจัยอันเนื่องมาจากนโยบายการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการแข่งขัน(Competitive Environment - 5 Force) รวมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (PESTLE Analysis) โดยพิจารณาถึงด้านการเมือง (Political) เศรษฐกิจ (Economic) สังคม (Sociocultural) เทคโนโลยี (Technology) กฎหมาย (Legal) และสิ่งแวดล้อม (Environment) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิชาการส่วนบุคคลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ไม่นานก็น้อยหากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้จัดทำขอประทานอภัยไว้ ณ โอกาสนี้

(นายศุภนิช จัยวัฒน์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ 26

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
วิธีดำเนินการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	3
คำจำกัดความ	3
บทที่ 2 ประชาคมอาเซียนและกฎหมายระหว่างประเทศของประเทศ	
 ในประชาคมอาเซียนกับผลกระทบต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	6
ความเป็นมา ขอบเขต และแนวคิด ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	6
กฎหมายที่เกี่ยวข้องและกฎหมายระหว่างประเทศของประเทศ	
ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	9
นิยามธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย และประเทศต่างๆ	
ในสมาคมเศรษฐกิจอาเซียน	17
สรุป	22
บทที่ 3 นโยบายการดำเนินงานในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	
 ที่มีผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม	25
ความสำคัญของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม	
ต่อเศรษฐกิจไทย	26
นโยบายการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
นโยบายการเป็นภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขัน	34
นโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน	34
นโยบายการบูรณาการกับเศรษฐกิจโลก	35
สรุป	35
บทที่ 4	
บทวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท	
ขนาดกลางและขนาดย่อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	37
สถานการณ์ภาพรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประชาคมอาเซียน	
และภาพรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย	40
ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการแข่งขัน	
(Competitive Environment – 5 Force)	41
ผลการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายนอก (PESTLE Analysis)	46
สรุป	50
บทที่ 5	
สรุปและข้อเสนอแนะ	52
สรุป	52
ข้อเสนอแนะ	54
บรรณานุกรม	56
ประวัติย่อผู้วิจัย	58

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	เปรียบเทียบการกำหนดความหมายธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน โดยจำแนกตามจำนวนพนักงานประจำ	18
2-2	เปรียบเทียบการกำหนดความหมายธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน โดยจำแนกตามมูลค่าทรัพย์สิน	19
2-3	เปรียบเทียบการกำหนดความหมายธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน โดยจำแนกตามปัจจัยอื่นๆ	19
3-1	ศักยภาพของประเทศไทยในอาเซียน	25
3-2	แสดงโครงสร้างมาตรฐานที่พัก/โรงแรม เพื่อการท่องเที่ยว	27
4-1	จำนวนสถานพักแรมและจำนวนกลุ่มตัวอย่างสถานพักแรม จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว ในไตรมาส 4 ปี 2552	44

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2-1	กลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)	6
3-1	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2554	28
3-2	จำนวนสถานประกอบการและจำนวนการจ้างงานของ SMEs ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	29
4-1	รายได้จากการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทาง มายังประเทศไทย	41
4-2	การวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญ 5 ประการ (Five-Forces Model)	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งมีประชากรประมาณ 600 ล้านคน ประกอบด้วยสมาชิก 10 ประเทศ แบ่งเป็นสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ คือ บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม จะดำเนินการรวมกลุ่มการค้าเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) โดยมุ่งเน้นการรวมตลาดของแต่ละประเทศสมาชิกให้เป็นตลาดเดียวและให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรี อันเป็นโอกาสในการเติบโตของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในขณะที่เดียวกันก็อาจเป็นภัยคุกคามต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้เช่นเดียวกัน

ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทส่วนใหญ่ในประเทศไทย จัดเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย โดยในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น ประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่มีจุดแข็งในด้านธุรกิจการท่องเที่ยว รวมถึงการโรงแรมและรีสอร์ทที่มีปัจจัยแวดล้อมต่างๆเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวมากกว่าประเทศอื่นๆ ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาทิเช่น ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ ศาสนา วัฒนธรรม และทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ หลากหลาย และเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวและพักผ่อนในประเทศไทย ปัจจุบันธุรกิจการท่องเที่ยว การโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทยได้มีกลุ่มนักลงทุนต่างชาติเข้ามาร่วมลงทุนอยู่เป็นจำนวนมาก การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะยิ่งส่งผลต่อการเข้ามาร่วมลงทุนของต่างชาติ การเคลื่อนย้ายแรงงานในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ และปริมาณนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอาเซียนที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการแข่งขัน ทั้งในด้านราคา คุณภาพบริการ ต้นทุนการบริการ การบริหารจัดการบุคลากร และปัจจัยต่างๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับกลุ่มธุรกิจโรงแรมขนาดใหญ่ที่มีเงินทุนและมาตรฐานการบริการที่สูงกว่า ทั้งนี้ เพื่อให้ธุรกิจการโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถ

อยู่รอดและยังเป็นของคนไทยได้ ท่ามกลางการเปิดเสรีการค้าและบริการในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายและการดำเนินงานในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีต่อธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย โดยพิจารณาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจให้ครอบคลุมทั้งปัจจัยทั่วไปที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์และอุปทาน รวมถึงปัจจัยอันเนื่องมาจากนโยบายการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ให้สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการแข่งขัน(Competitive Environment - 5 Force) รวมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (PESTLE Analysis) โดยพิจารณาถึงด้านการเมือง(Political) เศรษฐกิจ (Economic) สังคม (Sociocultural) เทคโนโลยี (Technology) กฎหมาย (Legal) และสิ่งแวดล้อม (Environment) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม ให้สามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมของธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

ทำการวิจัยผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีผลต่อธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย รวมถึงงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีต และศึกษานโยบายการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการวิเคราะห์ปัจจัยในการแข่งขัน(Competitive Environment - 5 Force) ประกอบด้วย คู่แข่งรายเดิม คู่แข่งรายใหม่ สินค้าทดแทน ผู้ซื้อ และผู้ขาย รวมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (PESTLE Analysis) ประกอบด้วย การเมือง(Political) เศรษฐกิจ (Economic) สังคม (Sociocultural) เทคโนโลยี (Technology) กฎหมาย (Legal) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ภายในกรอบประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อ

เสนอแนะแนวทาง ในการเตรียมความพร้อมธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม ในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ บทความและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับนโยบายในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย มาใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีผลต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการแข่งขัน (Competitive Environment - 5 Force) ประกอบด้วย คู่แข่งรายเดิม คู่แข่งรายใหม่ สินค้าทดแทน ผู้ซื้อ และผู้ขาย รวมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (PESTLE Analysis) ประกอบด้วย การเมือง(Political) เศรษฐกิจ (Economic) สังคม (Sociocultural) เทคโนโลยี (Technology) กฎหมาย (Legal) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ภายในกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงผลกระทบในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม
2. ทราบถึงสภาพแวดล้อมในการแข่งขันทั้งภายในและภายนอก ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อันจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
3. ทราบถึงแนวทางและข้อเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

คำจำกัดความ

ประชาคมอาเซียน
(ASEAN Community)

หมายถึง กลุ่มประชาคมอาเซียน 10 ประเทศ แบ่งเป็นสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ (ASEAN-6) ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์

		และไทย และสมาชิกอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนามหรือกลุ่ม CLMV (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam)
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC)	หมายถึง	การรวมตัวของ 10 ประเทศอาเซียน ประกอบด้วย ไทย เมียนมาร์ ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และบรูไน เพื่อที่จะให้มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน โดยมีรูปแบบคล้ายๆ กลุ่ม Euro Zone เพื่อจะทำให้ มีผลประโยชน์และอำนาจต่อรองต่างๆ กับคู่ค้าได้ มากขึ้น และการนำเข้า-ส่งออกของชาติในอาเซียน อย่างเสรี ยกเว้นสินค้าบางชนิดที่แต่ละประเทศ อาจจะขอไว้ไม่ลดภาษีนำเข้า
AEC Blueprint	หมายถึง	<p>กฎบัตรและปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน 2. การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง 3. การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน 4. การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก
CLMV	หมายถึง	กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ ซึ่งประกอบด้วย ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า และเวียดนาม
ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	หมายถึง	วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise: SMEs) ซึ่งในแต่ละประเทศมีการจำแนกประเภท SMEs ในบริบทที่แตกต่างกันไป สำหรับประเทศไทยได้กำหนดนิยาม SMEs

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ซึ่งให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศเป็น กฎกระทรวง เพื่อเป็นเกณฑ์ในการจำแนกว่าธุรกิจใดจัดเป็น SMEs สรุปได้ดังนี้ คือ

1. กิจกรรมที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการผลิตหรือบริการ ที่มีมูลค่าทรัพย์สินถาวรไม่เกิน 200 ล้านบาท มีการจ้างงานไม่เกิน 200 คน
2. กิจกรรมค้าส่งที่มีทรัพย์สินถาวรไม่เกิน 100 ล้านบาท มีการจ้างงานไม่เกิน 50 คน
3. กิจกรรมค้าปลีก ที่มีมูลค่าทรัพย์สินถาวรไม่เกิน 60 ล้านบาท มีการจ้างงานไม่เกิน 30 คน

บทที่ 2

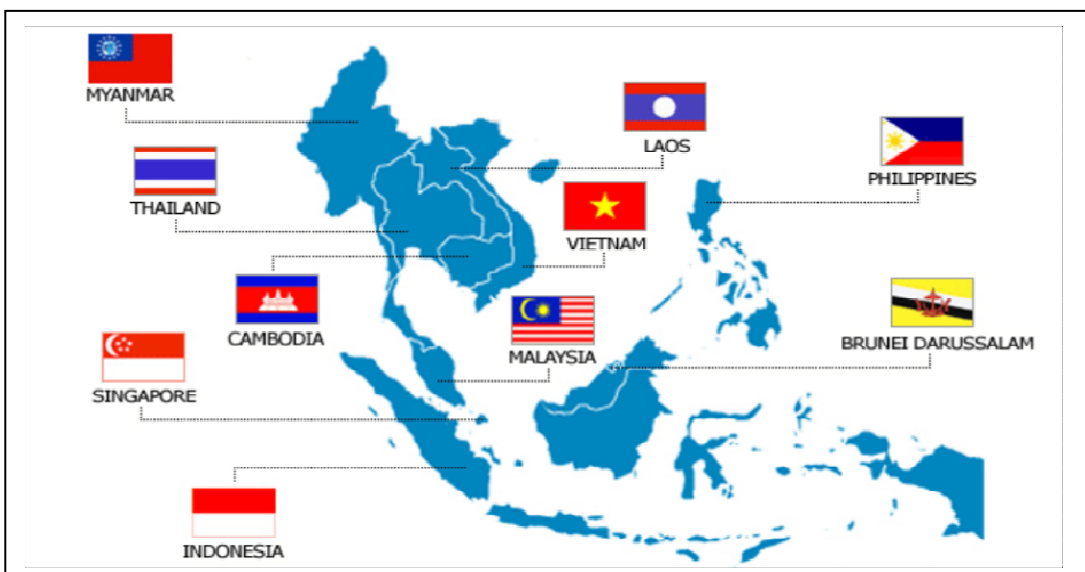
ประชาคมอาเซียนและกฎหมายระหว่างประเทศของประเทศ ในประชาคมอาเซียนกับผลกระทบต่อธุรกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม

ความเป็นมา ขอบเขต และแนวคิด ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1. ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) เป็นการพัฒนาจากการเป็นสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of South East Asian Nations : ASEAN) ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) เมื่อ 8 สิงหาคม 2510 มีสมาชิก 10 ประเทศ แบ่งเป็นสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ (ASEAN-6) ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย และสมาชิกอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนามหรือกลุ่ม CLMV (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam) ทำให้ปัจจุบัน อาเซียนเป็นกลุ่มเศรษฐกิจภูมิภาคขนาดใหญ่ มีประชากร รวมกันเกือบ 600 ล้านคน

แผนภาพที่ 2-1 : กลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ที่อินโดนีเซีย เมื่อ 7 ตุลาคม 2546 ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงกันที่จะจัดตั้ง “ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)” โดยเป็นการรวมกลุ่มเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นหนึ่งเดียว เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถ การแข่งขันในเวทีการค้าระหว่างประเทศในทุกๆ ด้าน ประชาคมอาเซียนถือกำเนิดจากปฏิญญา Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II ระบุให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี 2563 แต่ต่อมาได้ตกลงที่จะร่นระยะเวลาจัดตั้งเป็นปี 2558 โดยมีกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เป็นพื้นฐานทางกฎหมายร่วมกัน ที่จะต้องปฏิบัติตาม (Legal Binding) อันเป็นกรอบกระบวนการปฏิรูปอาเซียนเพื่อปรับสภาพนิติบุคคลและจัดโครงสร้างองค์กรใหม่เพื่อการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมุ่งเน้นการสร้างนิติฐานะ (Legal Status) ทางกฎหมายและมีพันธะสัญญาต่อกันในเวทีระหว่างประเทศของอาเซียน กฎบัตรอาเซียนจะเกี่ยวข้องกับโครงสร้างองค์กร สถานะทางกฎหมาย กระบวนการตัดสินใจ และกลไกการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกรวมทั้งเรื่องกองทุนและงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของอาเซียน อันประกอบด้วย 3 ประชาคมย่อย ซึ่งเปรียบเสมือน 3 เสาหลัก (Pillars) ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ดังนี้

- 1.1 ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community: ASC)
- 1.2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)
- 1.3 ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC)

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(ASEAN Economic Community: AEC)

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีเป้าหมายของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็น “ตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single Market and Production Base)” โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานมีฝีมือภายในอาเซียนอย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น ภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) โดยมีแผนการดำเนินงานเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ (AEC Blueprint) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

2.1 การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว

การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยจะนำไปสู่การใช้กฎระเบียบ การค้าในประเทศสมาชิกทั้งหมดเป็นอย่างเดียวกัน (Harmonization of Rules and Regulations) ทั้งในด้านมาตรฐาน คุณภาพ ราคา อัตราภาษี รวมถึงกฎระเบียบในการซื้อขาย การขจัดมาตรการและข้อกีดกันต่างๆ รวมถึงการมีมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า เงื่อนไขการเคลื่อนย้ายบุคคลสัญชาติอาเซียน ประเภทบริการและการลงทุนที่เสรี โดยการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันของอาเซียน มี 5 องค์ประกอบหลัก คือ

2.1.1 การเคลื่อนย้ายสินค้าเสรี

2.1.2 การเคลื่อนย้ายบริการเสรี

2.1.3 การเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรี

2.1.4 การเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรี

2.1.5 การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี

โดยอาเซียนได้กำหนดโครงการนำร่องสินค้าเสรี 12 สาขาอุตสาหกรรมสำคัญ ได้แก่ เกษตร ประมง ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์ไม้ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ การขนส่งทางอากาศ สุขภาพ เทคโนโลยีสารสนเทศ การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ รวมทั้งความร่วมมือในสาขาอาหาร เกษตรและป่าไม้ สำหรับการเคลื่อนย้ายบริการเสรีปัจจุบัน ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามใน MRAs ไปแล้ว 7 วิชาชีพ คือ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก นักสำรวจ และนักบัญชี และ 1 กลุ่มอาชีพคือการท่องเที่ยว

2.2 การเป็นภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขัน

เป้าหมายสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน คือ การสร้างภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง มีความเจริญรุ่งเรือง และมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันมี 6 องค์ประกอบหลัก คือ (1) นโยบายการแข่งขัน (2) การคุ้มครองผู้บริโภค (3) สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (IPR) (4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (5) มาตรการด้านภาษี (6) พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยประเทศสมาชิกอาเซียนมีข้อผูกพันที่จะนำกฎหมายและนโยบายการแข่งขันมาบังคับใช้ภายในประเทศ เพื่อทำให้เกิดการแข่งขันที่เท่าเทียมกัน และสร้างวัฒนธรรมการแข่งขันของภาคธุรกิจที่เป็นธรรม นำไปสู่การเสริมสร้างการขยายตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคในระยะยาว

2.3 การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน

การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน มี 2 องค์ประกอบ คือ (1) การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) (2) ความริเริ่มในการรวมกลุ่มของอาเซียน (Initiatives for ASEAN Integration: IAI) ความริเริ่มดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทั้งในระดับ SME และเสริมสร้างการรวมกลุ่มของกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ให้สามารถดำเนินการตามพันธกรณีและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

2.4 การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

อาเซียนอยู่ในท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีการเชื่อมต่อกันและมีเครือข่ายกับโลกสูง โดยมีตลาดที่พึ่งพากันและอุตสาหกรรมระดับโลก ดังนั้น เพื่อให้ภาคธุรกิจ

ของอาเซียนสามารถแข่งขันได้ในตลาดระหว่างประเทศ ทำให้อาเซียนมีพลวัตเพิ่มขึ้นและเป็นผู้ผลิตของโลก รวมทั้งทำให้ตลาดภายในยังคงรักษาความน่าดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ อาเซียนจึงต้องมองออกไปนอกภูมิภาคอาเซียนบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก โดยดำเนิน 2 มาตรการคือ (1) การจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) และความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด (CEP) กับประเทศนอกอาเซียน และ(2) การมีส่วนร่วมในเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานโลก

กฎหมายที่เกี่ยวข้องและกฎหมายระหว่างประเทศของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1. นิติสัมพันธ์ของประเทศสมาชิกอาเซียน

ดร.ชาติชาย เชษฐสุมน (2555) ให้ความเห็นว่าภายใต้กรอบอาเซียนประเทศสมาชิกได้ทำสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างกันหลายลักษณะ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1.1 นิติสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในการก่อตั้งสมาคมอาเซียน (ASEAN) ในการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) สามารถแบ่งตามลักษณะของพัฒนาการในความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนได้ 3 ลักษณะ ดังนี้ (1) สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations: ASEAN) (2) เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) และ(3) ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC)

1.2 นิติสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในความร่วมมือด้านต่าง ๆ ประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีความตกลงระหว่างประเทศในความร่วมมือด้านต่าง ๆ เพื่อผลักดันและเสริมการพัฒนาอาเซียนสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งสามารถแบ่งนิติสัมพันธ์ได้ 3 ด้านสำคัญ ๆ ดังนี้ (1) นิติสัมพันธ์ด้านการเมืองและความมั่นคง (2) นิติสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ และ (3) นิติสัมพันธ์ด้านสังคมและวัฒนธรรม

1.3 นิติสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศในระดับอนุภูมิภาค ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนไม่ได้จำกัดเฉพาะในภูมิภาค ประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศได้มีความร่วมมือระหว่างกันในลักษณะความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค (sub – region) ที่มีการสร้างนิติสัมพันธ์ในกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับอาเซียน เช่น ความร่วมมือในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub – Region: GMS) แผนงานการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย – มาเลเซีย – ไทย (The Indonesia – Malaysia – Thailand Growth

Triangle: IMT – GT) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) และเขตพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคมาลายู (Brunei Darussalam – Indonesia – Malaysia – The Philippines East ASEAN Growth Area: BIMP - EAGA) เป็นต้น

1.4 นิติสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับองค์การระหว่างประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ประเทศสมาชิก เป็นกรณีที่อาเซียนได้ทำหรืออยู่ระหว่างการดำเนินการทำความตกลงกับประเทศอื่น ๆ ที่สร้างพันธกรณีกับประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งรวมถึงประเทศไทย เช่น ความตกลงเขตการค้าเสรีตะวันออก (ASEAN+3) ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนกับ 6 ประเทศ (ASEAN+6) ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ACFTA) ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี (AKFTA) ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (AJCEP) ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย (AIFTA) และความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (AANZFTA) เป็นต้น นอกจากนี้อาเซียนกำลังอยู่ระหว่างเจรจากับอีกหลายประเทศ เช่น แคนาดา สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป รัสเซีย ราชอาณาจักรบาห์เรน กาตาร์ คูเวต โอมาน ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์) และกลุ่มประเทศอาร์เจนตินา บราซิล ปารากวัย อุรุกวัย และเวเนซุเอลา

2. ผลกระทบของนิติสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนต่อกฎหมายไทย

จากนิติสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน 4 ลักษณะข้างต้น ส่วนใหญ่วางอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศในลักษณะของสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ โดยสมาชิกอาเซียนทุกประเทศมีหน้าที่นำพันธกรณีที่เกิดจากสนธิสัญญาหรือที่ได้ตกลงระหว่างกันไว้ไปปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างแท้จริงภายในประเทศ และหากไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีที่เกิดขึ้นระหว่างกันแล้ว ประเทศที่ไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีต้องรับผิดชอบในการกระทำหรือละเว้นการกระทำ อันนำไปสู่เรื่องความรับผิดชอบของรัฐ (Responsibility of State) ในการกระทำหรือละเว้นการกระทำดังกล่าว การที่จะทำให้สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศเกิดผลในทางปฏิบัติสามารถบังคับใช้ตามพันธกรณีภายในประเทศได้ เป็นเรื่องที่กฎหมายระหว่างประเทศไม่ได้กำหนดกระบวนการไว้ แต่เป็นเรื่องที่กฎหมายระหว่างประเทศให้เป็นเรื่องภายในของแต่ละประเทศในการดำเนินการ กำหนดกลไกทางกฎหมายของสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พันธกรณีเรื่องต่าง ๆ ที่ได้ตกลงระหว่างกันเกิดผลขึ้นจริงทั้งในระดับระหว่างประเทศ และ ภายในประเทศ ดังนั้น การทำให้สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนมีผลบังคับใช้ภายในประเทศอย่างแท้จริง จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง

โดยตรงและส่งผลกระทบต่อกฎหมายภายในของประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งหมายรวมถึงผลกระทบต่อกฎหมายไทยด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ภายใต้กฎหมายไทย สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ ไม่มีผลใช้บังคับได้โดยตรงภายในประเทศไทย หากแต่ได้ต้องได้รับการแปลงรูป (Transformation) หรือปรับให้เป็นกฎหมายภายในก่อน เพื่อรองรับพันธกรณีตามสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศจึงจะทำให้มีผลบังคับใช้ในประเทศไทยได้ ดังนั้น เมื่อประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศทั้งกรณีภายใต้กรอบของอาเซียนหรือนอกกรอบของอาเซียนที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศดังกล่าวจึงต้องได้รับการแปลงรูป (Transformation) หรือปรับให้เป็นกฎหมายภายในก่อนจึงจะสามารถมีผลบังคับใช้ภายในประเทศไทยได้ การแปลงรูปหรือปรับให้สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศให้เป็นกฎหมายภายในเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อกฎหมายภายในของประเทศไทย ดังนั้น การทำให้สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนให้มีผลบังคับใช้ในประเทศไทยจึงเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อกฎหมายภายในของประเทศไทย ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกฎหมายไทยจากการที่อาเซียนจะก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน คือ ผลกระทบต่อกฎหมายที่รองรับพันธกรณีตามสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ โดยแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

2.1 ผลต่อการตรากฎหมายภายในฉบับใหม่รองรับสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ

เนื่องจากสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนยังไม่มีกฎหมายภายในฉบับใดรองรับให้มีผลใช้บังคับได้ภายในประเทศไทย ส่งผลให้ประเทศไทยต้องตรากฎหมายภายในฉบับใหม่ขึ้นรองรับหรือแปลงรูปให้สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศดังกล่าวเป็นกฎหมายภายใน เพื่อให้สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศได้รับการแปลงรูปหรือปรับเปลี่ยนแปลงเป็นกฎหมายภายในประเทศและสามารถบังคับใช้ในประเทศไทยได้และเพื่อมิให้เกิดความรับผิดชอบของรัฐ (Responsibility of State) อันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนพันธกรณีระหว่างประเทศ การดำเนินการแปลงรูปหรือปรับเปลี่ยนสนธิสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎหมายภายใน โดยการนำสาระสำคัญของสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศบัญญัติเป็นกฎหมาย หรือโดยการแปลงสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศเป็นภาษาไทยแนบท้ายพระราชบัญญัติ เช่น การตราพระราชบัญญัติคุ้มครองการค้าเงินงานของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พ.ศ.2551 เพื่อรองรับพันธกรณีตามกฎบัตรอาเซียน การตราพระราชบัญญัติผู้ร้ายข้ามแดน 2551 การประกาศการมีผลใช้บังคับของความตกลงระหว่างรัฐบาล

แห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน เป็นต้น

2.2 ผลต่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายภายในที่รองรับสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ

ผลที่เกิดขึ้นกับกฎหมายภายในของไทยในกรณีเป็นกรณีที่มีกฎหมายภายในรองรับสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศอยู่แล้ว แต่อาจไม่ตรงหรือไม่สอดคล้องกับสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ทำขึ้นภายใต้กรอบอาเซียนหรือนอกกรอบอาเซียนกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ เช่น

2.2.1 การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

ภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ประเทศสมาชิกอาเซียนได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินการด้านการค้าบริการในสาขาการขนส่งทางอากาศ เทคโนโลยีสารสนเทศ สุขภาพ การท่องเที่ยว โดยอนุญาตให้คนสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ในปี 2551 และ ร้อยละ 70 ในปี 2553 การค้าบริการสาขาโลจิสติกส์ อนุญาตให้คนสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 49 ในปี 2551 ร้อยละ 51 ในปี 2553 และร้อยละ 70 ในปี 2556 การค้าบริการสาขาอื่น ๆ อนุญาตให้คนสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 49 ในปี 2551 ร้อยละ 51 ในปี 2553 และร้อยละ 70 ในปี 2558

เมื่อประเทศสมาชิกอาเซียนผูกพันตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ย่อมมีหน้าที่ในการดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติภายในประเทศ สำหรับประเทศไทยในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ในเรื่องกำหนดเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทยที่มีผลต่อสถานะทางกฎหมายของกิจการว่าเป็น “คนต่างด้าว” ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ หาก

1. เป็นบุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทย หรือ
2. เป็นนิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย หรือ
3. เป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย แต่มีบุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือนิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทยถือหุ้นที่เป็นทุนหรือลงทุนมีมูลค่าตั้งแต่ครึ่งหนึ่งของกิจการ หรือ กรณีที่บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน หรือ

4. นิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย มีบุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทย หรือ นิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย หรือ นิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย แต่มีบุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือนิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทยถือหุ้นหรือลงทุนมีมูลค่าตั้งแต่ครั้งหนึ่งของกิจการ หรือ กรณีที่บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ หรือผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนสามัญ จดทะเบียนถือหุ้นที่เป็นทุนหรือลงทุนมีมูลค่าตั้งแต่ครั้งหนึ่งของกิจการ

การเป็นคนต่างด้าวตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ส่งผลให้คนต่างด้าวไม่สามารถประกอบธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการด้วยเหตุผลพิเศษ (ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีที่ 1 หรือต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยการอนุมัติของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศ ธุรกิจที่มีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือ ธุรกิจที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม (ตามที่กำหนดไว้ในบัญชี 2) หรือ ต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมทะเบียนการค้าโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมจะแข่งขันกับคนต่างด้าวในการประกอบกิจการ (ตามที่กำหนดไว้ในบัญชี 3)

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการถือหุ้นที่เป็นทุนหรือการลงทุนในการประกอบกิจการของคนสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ตามที่กำหนดในแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) กับพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังไม่สอดคล้องกันและเป็นข้อจำกัดแก่คนในชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ทั้งเรื่องของสัดส่วนการถือหุ้นและการต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติอื่น ๆ เช่น ประมวลรัษฎากรในเรื่องอัตราการเรียกเก็บภาษีเงินได้สำหรับคนต่างด้าว กฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่ต้องคำนึงถึงในกรณีคนสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ที่ต้องการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพื่อประกอบกิจการค้าบริการ ซึ่งมีวิชาชีพ 7 สาขา ได้แก่ บริการทางการแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล บริการด้านวิศวกรรม สถาปนิก นักบัญชี และ วิชาชีพช่างสำรวจที่ประเทศสมาชิกอาเซียนมีข้อตกลงในการยอมรับคุณสมบัติวิชาชีพระหว่างกัน (MRA) และกำลังขยายการยอมรับคุณสมบัติวิชาชีพมัลติเทสต์ ซึ่งมีผลกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัลติเทสต์ พ.ศ. 2551 ในอนาคตด้วยเช่นกัน

2.2.2 การประกอบอาชีพของคนต่างด้าว

แม้ว่าแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) จะได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมกันสร้างตลาดและฐานการผลิตเดียว โดยส่วนหนึ่งของการดำเนินการ คือ การเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมือโดยเสรีในอาเซียน ซึ่งแรงงานมีฝีมือสามารถทำงานได้ 2 ลักษณะ คือ เป็นเจ้าของกิจการหรือเป็นนายจ้าง และเป็นผู้ใช้แรงงานหรือลูกจ้างที่มี 2 ประเภท คือ แรงงานมีฝีมือ และ แรงงานไร้ฝีมือ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ที่สามารถทำให้เกิดอุปสรรคในการเคลื่อนย้ายโดยเสรีของแรงงานมีฝีมือและไร้ฝีมือได้ เนื่องจากงานใดที่คนต่างด้าวอาจทำได้ในท้องที่ใด เมื่อใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยคำนึงถึงความมั่นคงของชาติ โอกาสในการประกอบอาชีพของคนไทยและความต้องการของแรงงานต่างด้าวที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ โดยกฎกระทรวงและสามารถจำกัดจำนวนคนต่างด้าวซึ่งมิใช่ช่างมีฝีมือหรือผู้ชำนาญการที่จะเข้ามาทำงานบางประเภทหรือบางลักษณะในราชอาณาจักร นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเรื่องการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้อับอนุเคราะห์ยิ่ง (Most – Favored Nation) สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศที่ได้ทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงานกับประเทศไทย ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศกัมพูชา และ ประเทศเมียนมาร์

2.3 ผลต่อการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภายในที่รองรับสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศ

สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศมีผลกระทบต่อกฎหมายไทยในกรณีนี้ เป็นลักษณะที่มีกฎหมายภายในรองรับสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศอยู่แล้ว หรือได้รับการอนุมัติแล้ว แต่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในการเจรจาตกลงตามสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศเพิ่มเติม กฎหมายภายในที่รองรับสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศฉบับนั้นต้องได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อให้การรองรับสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศมีความสอดคล้องกัน เช่น

2.3.1 ความตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการกำหนดอัตราอากรร่วมเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน

ความตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการกำหนดอัตราอากรร่วมเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (Agreement on the Common Effective Preferential Tariff (CEPT) Scheme for the ASEAN Free Trade Area (AFTA)) และพิธีสารแก้ไขความตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการกำหนดอัตราอากรร่วมเพื่อการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (Protocol to Amend the Agreement on the Common Effective Preferential Tariff (CEPT) Scheme for the ASEAN Free Trade Area

(AFTA) ได้รับการรองรับให้มีผลบังคับใช้ภายในประเทศ โดยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน (อต. 20) โดยกำหนดสินค้าที่ได้รับการยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน (อต. 20) ตามบัญชีแนบท้าย พร้อมกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการยกเว้นอากรและลดอากรเรื่องแหล่งกำเนิดสินค้า

2.3.2 มาตรการกระชับการรวมกลุ่มอาเซียน (AISP)

มาตรการกระชับการรวมกลุ่มอาเซียน โดยให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (ASEAN Integration System of Preferences: AISP) แก่ประเทศสมาชิกใหม่อาเซียน สำหรับราชอาณาจักรกัมพูชา สหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐเวียดนาม ได้รับการรองรับให้มีผลบังคับใช้ภายในประเทศ โดยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการยกเว้นอากรและการลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับประเทศสมาชิกใหม่อาเซียน (สห.1 และ สห.2)

2.3.3 ความตกลงพื้นฐานว่าด้วยโครงการร่วมทุนทางอุตสาหกรรมของอาเซียนภายใต้ความตกลงว่าด้วยการให้สิทธิพิเศษทางการค้าของอาเซียน

ความตกลงพื้นฐานว่าด้วยโครงการร่วมทุนทางอุตสาหกรรมของอาเซียนภายใต้ความตกลงว่าด้วยการให้สิทธิพิเศษทางการค้าของอาเซียน (Basic Agreement on ASEAN Industrial Joint Venture: AIJV) ได้รับการรองรับให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายภายในโดยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการลดอัตราอากรศุลกากร (รทอ. 8) เพื่อยกเลิกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการลดอัตราอากรศุลกากร 7 ฉบับ (รทอ. 1 ถึง รทอ. 7) และ กำหนดพิกัดอัตราศุลกากร ตามบัญชีแนบประกาศ พร้อมกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของสินค้าต้องแสดงเอกสารใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าจากประเทศสมาชิกอาเซียนและสำเนาใบรับรองผลิตภัณฑ์

2.3.4 ความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้าภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ระหว่างรัฐบาลแห่งกลุ่มประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสาธารณรัฐเกาหลี

ความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้าภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ระหว่างรัฐบาลแห่งกลุ่มประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสาธารณรัฐเกาหลี (Agreement on Trade in Goods under the Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation among the Governments of the Member Countries of the Association of Southeast Asian Nations and the Republic of Korea) และพิธีสารว่าด้วยการเข้าเป็นภาคีของไทยในความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้า

ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ระหว่างรัฐบาลแห่งกลุ่มประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสาธารณรัฐเกาหลี (Protocol on the Accession of the Kingdom of Thailand to the Agreement on Trade in Goods under the Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation among the Governments of the Member Countries of the Association of Southeast Asian Nations and the Republic of Korea) ได้รับการรับรองให้มีผลบังคับใช้ภายในประเทศไทยโดย ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน – สาธารณรัฐเกาหลี เพื่อการยกเว้นอากรและลดอัตราอากรแก่สินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสาธารณรัฐเกาหลี โดยกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามบัญชีอัตราอากร 1 บัญชีอัตราอากร 2 และบัญชีอัตราอากร 3 ตามท้ายประกาศ

2.3.5 ความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ

2.3.5.1 ความตกลงว่าด้วยการค้าระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ได้รับการรองรับให้มีผลบังคับใช้ในประเทศไทยโดยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการลดอัตราอากรศุลกากร (ทล. 7)160 เพื่อยกเลิกประกาศกระทรวงการคลัง ที่ ศก. 8/2542 (ทล. 4) เรื่องการลดอัตราอากรศุลกากร ลงวันที่ 1 มกราคม 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมรายการสินค้าข้าวโพดตามพิกัด 10.05 พรรณไม้และส่วนของพรรณไม้ (รวมถึงเมล็ดและผล) ที่ใช้เป็นยารักษาหรือป้องกัน โรคตามพิกัดประเภทย่อย 1211.902 ให้ลดอากร โดยเมื่อคำนวณอากรตามอัตราอากรตามสภาพที่ต้องเรียกเก็บตามพิกัดอัตราศุลกากรแล้ว ถ้าค่าอากรที่คำนวณได้เมื่อเทียบเป็นร้อยละของราคาแล้วสูงกว่าร้อยละ 5 ให้เรียกเก็บในอัตราร้อยละ 5 นอกจากนี้ ประกาศฉบับนี้ยังได้รองรับหลักเกณฑ์เรื่องแหล่งกำเนิดสินค้าที่ต้องมีถิ่นกำเนิดจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นเงื่อนไขในการได้รับการลดอัตราอากร

2.3.5.2 ความตกลงว่าด้วยการค้าระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ได้รับการรองรับให้มีผลบังคับใช้ภายในประเทศไทยโดยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการลดอัตราอากรศุลกากร (ทล. 9)161 เพื่อยกเลิกประกาศกระทรวงการคลัง ที่ ศก. 2/2543(ทล. 6) เรื่องการลดอัตราอากรศุลกากร ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2543 และกำหนดรายการสินค้าตามบัญชีท้ายประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการลดอัตราอากรศุลกากร (ทล. 9) ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2544 ภาค 2 พิกัดอัตราอากรขาเข้า โดยประกาศฉบับนี้ได้รองรับหลักเกณฑ์เรื่องแหล่งกำเนิดสินค้าที่ต้องมีถิ่นกำเนิดจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นเงื่อนไขในการได้รับการลดอัตราอากร

2.3.5.3 ความตกลงว่าด้วยการค้าระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย กับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ได้รับการรองรับโดยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการลด อัตราอากรศุลกากร (ทก. 2)162 เพื่อยกเลิกประกาศกระทรวงการคลัง ที่ ศก. 3/2543 (ทก. 1) เรื่อง การยกเว้นอากร ลดและเพิ่มอัตราอากรศุลกากร ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2543 และกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการยกเว้น ลดและเพิ่มอัตราอากรในโควตา ให้ใช้สำหรับของที่มีหนังสือรับรองแสดง การได้รับสิทธิชำระภาษีตามพันธกรณีตามความตกลงการเกษตร (Agreement on Agriculture) ภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) สำหรับภาษีในโควตา (แบบ ร. 2) ที่ออกโดยกรมการค้า ต่างประเทศ เว้นแต่ใบยาสูบตามพิกัดประเภทย่อย 2401.10 ประเภทย่อย 2401.20 และ ประเภทย่อย 2401.30 ให้ใช้หนังสือรับรองที่ออกโดยกรมสรรพสามิต ส่วนอัตรานอกโควตา ให้ใช้สำหรับของ ที่มีหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิชำระภาษีตามพันธกรณีตามความตกลงการเกษตร (Agreement on Agriculture) ภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) สำหรับภาษีนอกโควตา (แบบ ร. 4) ที่ออกโดยกรมการค้าต่างประเทศ เว้นแต่ใบยาสูบตามพิกัดประเภทย่อย 2401.10 ประเภทย่อย 2401.20 และ ประเภทย่อย 2401.30 ให้ใช้หนังสือรับรองที่ออกโดยกรมสรรพสามิต ซึ่งเป็นการ กำหนดเงื่อนไขในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ประกาศฉบับนี้ยังได้รองรับหลักเกณฑ์เรื่องแหล่งกำเนิด สินค้าที่ต้องมีถิ่นกำเนิดจากราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นเงื่อนไขในการได้รับการลดอัตราอากร

นิยามธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย และประเทศต่างๆ

ในสมาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs ย่อมาจาก Small and Medium Enterprises ตามกฎกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2545 กำหนดขนาดของ SMEs โดยใช้เกณฑ์การกำหนดจากจำนวนการจ้างงานหรือจากมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่รวมที่ดิน โดยให้ ถือจำนวนการจ้างงานหรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่น้อยกว่าเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาของวิสาหกิจ จากข้อมูลของ Kenan Institute Asia (2555) เปรียบเทียบความแตกต่างของนิยามธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมของประเทศไทย และประเทศต่างๆในสมาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนี้

ตารางที่ 2-1 : เปรียบเทียบการกำหนดความหมายธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน โดยจำแนกตามจำนวนพนักงานประจำ

ประเทศ		จำนวนพนักงานประจำ (คน)		
		รายย่อย	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง
บรูไน		1-5	6-50	51-100
กัมพูชา		1-10	11-50	51-100
อินโดนีเซีย		1-5	6-50	51-100
ลาว			1-19	20-99
มาเลเซีย		<5	5-50	51-150
เมียนมาร์	การผลิต	<5	5-19	20-50
	บริการ	<9	10-50	51-100
สิงคโปร์		<200		
ฟิลิปปินส์		1-9	10-99	100-199
ไทย	ผลผลิต	1-5	≤50	51-200
	บริการ	1-5	≤50	51-200
	ค้าส่ง	1-5	≤25	26-50
	ค้าปลีก	1-5	≤15	16-30
เวียดนาม		<300		

ที่มา : Kenan Institute Asia ,2555

ตารางที่ 2-2 : เปรียบเทียบการกำหนดความหมายธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน โดยจำแนกตามมูลค่าทรัพย์สิน

ประเทศ		มูลค่าทรัพย์สิน		
		รายย่อย	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง
กัมพูชา	ไม่รวมที่ดิน	< 50,000 USD	50,000-250,000 USD	250,000-500,000 USD
อินโดนีเซีย		< 50 ล้านรูเปีย	50 ล้านรูเปีย – 200 ล้านรูเปีย	200 ล้านรูเปีย-10,000 ล้านรูเปีย
ลาว			<250 ล้านกีบ	<1,200 ล้านกีบ
เมียนมาร์			< 1 ล้านจ๊าด	1 ล้านจ๊าด-5 ล้านจ๊าด
ฟิลิปปินส์	ไม่รวมที่ดิน	< 3 ล้านเปโซ	3 ล้านเปโซ-15 ล้านเปโซ	15 ล้านเปโซ-100 ล้านเปโซ
สิงคโปร์		< 15 ล้านดอลลาร์สำหรับสิงคโปร์(สินทรัพย์ถาวร)		
ไทย	ผลผลิต	-	≤50 ล้านบาท	>50 ล้านบาท-200 ล้านบาท
	บริการ	-	≤50 ล้านบาท	>50 ล้านบาท-200 ล้านบาท
	ค้าส่ง	-	≤50 ล้านบาท	>50 ล้านบาท-100 ล้านบาท
	ค้าปลีก	-	≤30 ล้านบาท	>30 ล้านบาท-60 ล้านบาท
เวียดนาม		≤10 ล้านดอลลาร์เวียดนาม		

ที่มา: Kenan Institute Asia ,2555

ตารางที่ 2-3 : เปรียบเทียบการกำหนดความหมายธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน โดยจำแนกตามปัจจัยอื่นๆ

ประเทศ		ปัจจัยอื่นๆ		
		รายย่อย	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง
มาเลเซีย	ยอดขายประจำปี – การผลิต	<250,000 ริงกิตมาเลเซีย	250,000 ริงกิตฯ-10 ล้านริงกิตฯ	10 ล้าน-25 ล้านริงกิตฯ
	ยอดขายประจำปี – การบริการ	<200,000 ริงกิตมาเลเซีย	200,001 ริงกิตฯ-1 ล้านริงกิตฯ	>1 ล้าน-5 ล้านริงกิตฯ
เมียนมาร์	ผลผลิตรายปี		< 2.5 ล้านจ๊าด	2.5 ล้าน-10 ล้านจ๊าด
	การใช้กระแสไฟฟ้า	<3 แรมม้า	3-25 แรมม้า	25-50 แรมม้า
ลาว	ผลประกอบการ		400 ล้านกีบ	1,000 ล้านกีบ

ที่มา: Kenan Institute Asia ,2555

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(2556) ได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยครอบคลุมเฉพาะกิจการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ และกิจการการค้าส่งและค้าปลีก โดยกำหนดความหมายของแต่ละกิจการ ดังนี้

กิจการผลิตสินค้า	หมายถึง การผลิตที่เป็นลักษณะของการประกอบการอุตสาหกรรมทุกประเภท โดยความหมายที่เป็นสากลของการผลิตก็คือการเปลี่ยนรูปวัตถุดิบให้เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ด้วยเครื่องจักรกลหรือเคมีภัณฑ์ โดยไม่คำนึงว่างานนั้นทำโดยเครื่องจักรหรือด้วยมือ ทั้งนี้กิจการผลิตสินค้าในที่นี้รวมถึงการแปรรูปผลิตผลการเกษตรอย่างง่ายที่มีลักษณะเป็นการอุตสาหกรรม การผลิตที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจชุมชน และการผลิตที่เป็น การประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือนด้วย
กิจการบริการ	หมายถึง การศึกษา การสุขภาพ การบันเทิง การขนส่ง การก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ การโรงแรมและห้องพัก การภัตตาคาร การขายอาหาร การขายเครื่องดื่มนของภัตตาคารและร้านอาหาร การให้บริการเช่าสิ่งบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ การให้บริการส่วนบุคคล บริการในครัวเรือน บริการที่ให้กับธุรกิจ การซ่อมแซมทุกชนิด และการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว
กิจการค้าส่งและค้าปลีก	หมายถึง การให้บริการเกี่ยวกับการค้า โดยที่การค้าส่ง หมายถึง การขายสินค้าใหม่และสินค้าใช้แล้วให้แก่ ผู้ค้าปลีก ผู้ใช้ในงานอุตสาหกรรม งานพาณิชย์กรรม สถาบัน ผู้ใช้ในงานวิชาชีพ และรวมทั้งการขายให้แก่ผู้ค้าส่งด้วยตนเอง ส่วนการค้าปลีก หมายถึง การขายโดยไม่มี การเปลี่ยนรูปสินค้าทั้งสินค้าใหม่และสินค้าใช้แล้วให้กับประชาชนทั่วไปเพื่อการบริโภคหรือการใช้ประโยชน์เฉพาะส่วนบุคคลในครัวเรือน การค้าในที่นี้ มีความหมายรวมถึง การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนการซื้อขาย สถาบันบริการน้ำมัน และสหกรณ์ผู้บริโภค

รูปแบบธุรกิจ SMEs ที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีโดยกรมสรรพากรอาศัยอำนาจตามประมวลรัษฎากรจากกรมสรรพากรออกกฎหมาย (กรมสรรพากร 2556) มีดังนี้

1. เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนชำระแล้วในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี ไม่เกิน 5 ล้านบาท และมีรายได้จากการขายสินค้าและบริการในรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกิน 30 ล้านบาท
2. เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลมีสินทรัพย์ถาวรไม่รวมที่ดิน ไม่เกิน 200 ล้านบาท และจ้างแรงงานไม่เกิน 200 คน
3. เป็นกิจการขายสินค้าหรือให้บริการที่อยู่ในบังคับภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่มีรายรับไม่เกิน 1.8 ล้านบาทต่อปีหรือต่อรอบระยะเวลาบัญชีได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม

รูปแบบธุรกิจตามนิยามของกรมสรรพากรมีการจัดตั้งในหลายรูปแบบของนิติบุคคล โดยมีรูปแบบธุรกิจที่แตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

บุคคลธรรมดา	หมายถึง บุคคลทั่วไปที่มีชีวิตอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา 15)
คณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล	หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตกลงเข้ากันเพื่อการทำกิจการร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์แบ่งปันกำไรที่ได้จากกิจการที่ทำ (หน่วยภาษีตามมาตรา 56 แห่งประมวลรัษฎากร)
ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีใช้นิติบุคคล	หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตกลงเข้ากันเพื่อการทำกิจการร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์แบ่งปันกำไรที่ได้จากกิจการที่ทำ (หน่วยภาษีตามมาตรา 56 แห่งประมวลรัษฎากร)
ห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนนิติบุคคล	หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน โดยหุ้นส่วนทุกคนไม่จำกัดความรับผิดและต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการร่วมกันหุ้นส่วนมีทั้งที่จำกัดความรับผิดและไม่จำกัดความรับผิดและต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
บริษัทจำกัด	หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการ ผู้ถือหุ้นรับผิดในหนี้ต่าง ๆ ไม่เกินจำนวนเงินที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนลงทุนและต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการ หรือการอื่นที่ดำเนินการ โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมี วิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวประกอบกิจการดังกล่าวเพื่อ สร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน โดยมีการยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจ ชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2548 กับกรมส่งเสริมการเกษตร

ทั้งนี้ กลุ่มธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมที่พัก จัดเป็นหนึ่งในกลุ่มธุรกิจขนาด กลางและขนาดย่อมที่มีแนวโน้มธุรกิจที่ดี เนื่องจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของตลาด นักท่องเที่ยว และแนวโน้มการฟื้นตัวของเศรษฐกิจจีน เศรษฐกิจเอเชีย-อาเซียน และบางประเทศ ในยุโรป ซึ่งเป็นกลุ่มที่นิยมมาท่องเที่ยวในประเทศไทย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม, 2556)

สรุป

ความแตกต่างในการนิยามธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทยและ ประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียน (ดังตารางที่ 2-1 จนถึงตารางที่ 2-3) อาจส่งผลกระทบต่อ ความเหลื่อมล้ำในการให้การสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐในประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งนี้ นโยบายของประชาคมอาเซียนในการเคลื่อนย้ายโดยเสรีของสินค้า บริการ การลงทุน แรงงาน และเงินทุนโดยเสรี ย่อมก่อให้เกิดการแข่งขันในธุรกิจประเภทเดียวกัน โดยเฉพาะในธุรกิจนำร่อง 12 สาขาอุตสาหกรรม ได้แก่ เกษตร ประมง ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์ไม้ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ การขนส่งทางอากาศ สุขภาพ เทคโนโลยีสารสนเทศ การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ รวมทั้ง ความร่วมมือในสาขาอาหาร เกษตรและป่าไม้

ผลกระทบด้านกฎหมายอันเนื่องมาจากนิติสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งสมาชิกอาเซียนทุกประเทศรวมถึงประเทศไทยมีหน้าที่นำพันธกรณีที่เกิดจากสนธิสัญญาไป ปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างแท้จริงภายในประเทศ ประเทศไทยก็จำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขกฎหมาย ภายในประเทศให้รองรับสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เช่น การตรา พระราชบัญญัติผู้ร้ายข้ามแดน การกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจใน ประเทศไทย จากร้อยละ 49 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 70 ในปี 2558 การยกเว้นอากรและการลด อัตราอากรศุลกากรสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน เป็นต้น ผลกระทบจากการแก้ไขกฎหมายอัน เนื่องมาจากนิติสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่อธุรกิจขนาด

กลางและขนาดย่อม สรุปลผลกระทบ ปัจจัยพื้นฐานต่างๆ และแนวทางการปรับตัวของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

1. ผลกระทบในเชิงบวก

- 1.1 ขยายช่องทางและโอกาสของสินค้าไทยในการเข้าถึงตลาดอาเซียนซึ่งประกอบด้วยประชากรกว่า 600 ล้านคน
- 1.2 ลดต้นทุนการผลิตจากการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางที่ใช้ในการผลิตได้ในราคาต่ำลง เช่น การยกเลิกมาตรการจำกัดปริมาณ (Quantitative Restriction) การอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation)
- 1.3 จัดตั้งกิจการ ให้บริการ ตลอดจนทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนได้สะดวกมากขึ้น
- 1.4 ย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นที่มีแรงงาน ทรัพยากร หรือปัจจัยการผลิตที่สมบูรณ์กว่า

2. ผลกระทบในเชิงลบ

- 2.1 คู่แข่งขันในตลาดเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนมีโครงสร้างการผลิตและส่งออกสินค้าที่คล้ายคลึงกัน
- 2.2 การนำเข้าสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน/คุณภาพเพิ่มสูงขึ้น หากไม่มีมาตรการป้องกันและคุ้มครองผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพ

3. ปัญหาพื้นฐานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อความพร้อมในการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

- 3.1 เงินลงทุนในกิจการไม่มากพอสำหรับการลงทุนต่อเนื่อง เช่น การขยายกิจการ การพัฒนาด้านเทคโนโลยี การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การรับรองคุณภาพสินค้าให้ได้ตามมาตรฐานของประเทศคู่ค้า
- 3.2 จำนวนและคุณภาพบุคลากร เช่น ปัญหาด้านภาษาต่างประเทศ คุณภาพการศึกษา ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ
- 3.3 กฎหมาย นโยบายเศรษฐกิจและการค้าของประเทศ
- 3.4 ฐานข้อมูลข่าวสารที่ฉับไวทันต่อเหตุการณ์
- 3.5 การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

4. แนวทางการปรับตัวในเชิงรุกของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

4.1 ศึกษาติดตามข่าวสารทางการค้า เพื่อให้สามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์และโครงสร้างกลุ่มลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป

4.2 สร้างมูลค่าเพิ่มหรือสร้างแบรนด์ให้เพิ่มโอกาสในการแข่งขันและต่อยอดทางธุรกิจ

4.3 ใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก เจาะตลาดผู้ซื้อ เนื่องจากการแข่งขันที่สูงขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงจำเป็นต้องดำเนินธุรกิจเชิงรุกเพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้มากขึ้นและเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน

4.4 ผลิตและพัฒนาสินค้าตามความต้องการของตลาด การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นการเข้าสู่กลุ่มประชากรกว่า 600 ล้านคน ดังนั้นผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป

4.5 นำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนในการดำเนินการและขยายการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้มากขึ้น

4.6 ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้สามารถพัฒนาสินค้าและบริการให้เป็นที่ไปตามความต้องการของตลาดและสามารถคาดการณ์แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของกลุ่มลูกค้าและคู่แข่ง

4.7 ศึกษาโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงและขยายโอกาสทางธุรกิจต่อไป

4.8 พยายามศึกษาการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อหาโอกาสเพิ่มศักยภาพทางธุรกิจให้สามารถรองรับการขยายตัว

บทที่ 3

นโยบายการดำเนินงานในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่มีผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท

ขนาดกลางและขนาดย่อม

ตามแผนการดำเนินงานเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC Blueprint ได้กำหนด 4 แผนงาน ในการก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2558 ประกอบด้วย (1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (2) การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง (3) การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน และ(4) การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2556) ซึ่งทั้ง 4 แผนงาน ต่างส่งผลกระทบต่อธุรกิจในประเทศไทยไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทซึ่งเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่สำคัญธุรกิจหนึ่งของประเทศไทย

ตารางที่ 3-1 ศักยภาพของประเทศไทยในอาเซียน

ประเทศ	ประชากร (พันคน)	ประเทศ	GDP	ประเทศ	Export	ประเทศ	FDI
1.อินโดนีเซีย	231,369.5	1. อินโดนีเซีย	546,527.0	1. สิงคโปร์	269,832.5	1. สิงคโปร์	16,256.2
2.ฟิลิปปินส์	92,226.6	2. ไทย	264,322.8	2. ไทย	174,966.7	2. เวียดนาม	7,600.0
3.เวียดนาม	87,228.4	3. มาเลเซีย	193,107.7	3. มาเลเซีย	156,890.9	3. ไทย	5,956.9
4. ไทย	66,903.0	4. สิงคโปร์	182,701.7	4. อินโดนีเซีย	152,497.2	4. อินโดนีเซีย	4,876.8
5.เมียนมาร์	59,534.3	5. ฟิลิปปินส์	161,357.6	5. เวียดนาม	56,691.0	5. ฟิลิปปินส์	1,948.0
6.มาเลเซีย	28,306.0	6. เวียดนาม	96,317.1	6. ฟิลิปปินส์	38,334.7	6. มาเลเซีย	1,381.0
7.กัมพูชา	14,957.8	7. เมียนมาร์	24,972.8	7. บรูไน	7,168.6	7. เมียนมาร์	578.6
8.ลาว	5,922.1	8. บรูไน	14,146.7	8. เมียนมาร์	6,341.5	8. กัมพูชา	530.2
9.สิงคโปร์	4,987.6	9. กัมพูชา	10,368.2	9. กัมพูชา	4,985.8	9. ลาว	318.6
10.บรูไน	406.2	10. ลาว	5,579.2	10. ลาว	1,237.2	10. บรูไน	176.8

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) 2555

ความสำคัญของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมต่อเศรษฐกิจไทย

องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ระบุกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (International Standard Industrial Classification: ISIC) ด้านการท่องเที่ยวประกอบด้วย (1) โรงแรมและร้านอาหาร (2) การคมนาคมทั้งทางอากาศ ทางเรือและทางบก (3) ธุรกิจนำเที่ยว และ (4) กิจกรรมนันทนาการ

จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (ISIC) ข้างต้น สามารถจำแนกธุรกิจใ้ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. **ธุรกิจสนับสนุน** คือ ธุรกิจที่สนับสนุนให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจคมนาคมขนส่งรวมถึงการโฆษณา ประชาสัมพันธ์
2. **ธุรกิจหลัก** ได้แก่ ธุรกิจโรงแรมและที่พัก ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร รวมถึงธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
3. **ธุรกิจเกี่ยวเนื่อง** คือ ธุรกิจที่ได้รับประโยชน์หรือเกิดต่อเนื่องมาจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจนันทนาการต่างๆ อาทิ ธุรกิจสวนสนุก ธุรกิจการกีฬาเพื่อการท่องเที่ยว ธุรกิจสปา ธุรกิจบันเทิง เป็นต้น รวมถึงธุรกิจสินค้าและของที่ระลึก

สมาคมโรงแรมไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว (2545) ได้จัดระดับมาตรฐานโรงแรมไทยโดยใช้สัญลักษณ์รูปดาวห้าแฉกเป็นสัญลักษณ์การแบ่งระดับมาตรฐานโรงแรมในประเทศไทย โดยจัดแบ่งมาตรฐานเป็น 5 ระดับดังนี้

รูปดาวห้าแฉก 1 ดวง	หมายถึง	มาตรฐานระดับหนึ่งดาว
รูปดาวห้าแฉก 2 ดวง	หมายถึง	มาตรฐานระดับสองดาว
รูปดาวห้าแฉก 3 ดวง	หมายถึง	มาตรฐานระดับสามดาว
รูปดาวห้าแฉก 4 ดวง	หมายถึง	มาตรฐานระดับสี่ดาว
รูปดาวห้าแฉก 5 ดวง	หมายถึง	มาตรฐานระดับห้าดาว

การจัดแบ่งระดับมาตรฐานโรงแรมได้มาตรฐานระดับดาวโดยเรียงลำดับมาตรฐานจากระดับมาตรฐานที่น้อยที่สุดคือ 1 ดาว ไปหาระดับมาตรฐานที่มากที่สุดคือ 5 ดาว แต่ละระดับของโรงแรมจะมีความแตกต่างกันที่ตัวชี้วัดดังตารางที่ 1 แสดงโครงสร้างมาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยว : โรงแรม (Hotel) (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2550)

ตารางที่ 3-2 : แสดงโครงสร้างมาตรฐานที่พัก/โรงแรม เพื่อการท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	เกณฑ์	ตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดจำแนกตามระดับการให้บริการ					เกณฑ์ ตัดสิน
			1 ดาว	2 ดาว	3 ดาว	4 ดาว	5 ดาว	
กำหนดให้เป็น มาตรฐานหลัก ตาม พรบ. โรงแรม พ.ศ. 2547	49	498	140	158	229	393	438	ร้อยละ 95 ของคะแนน ประเมิน

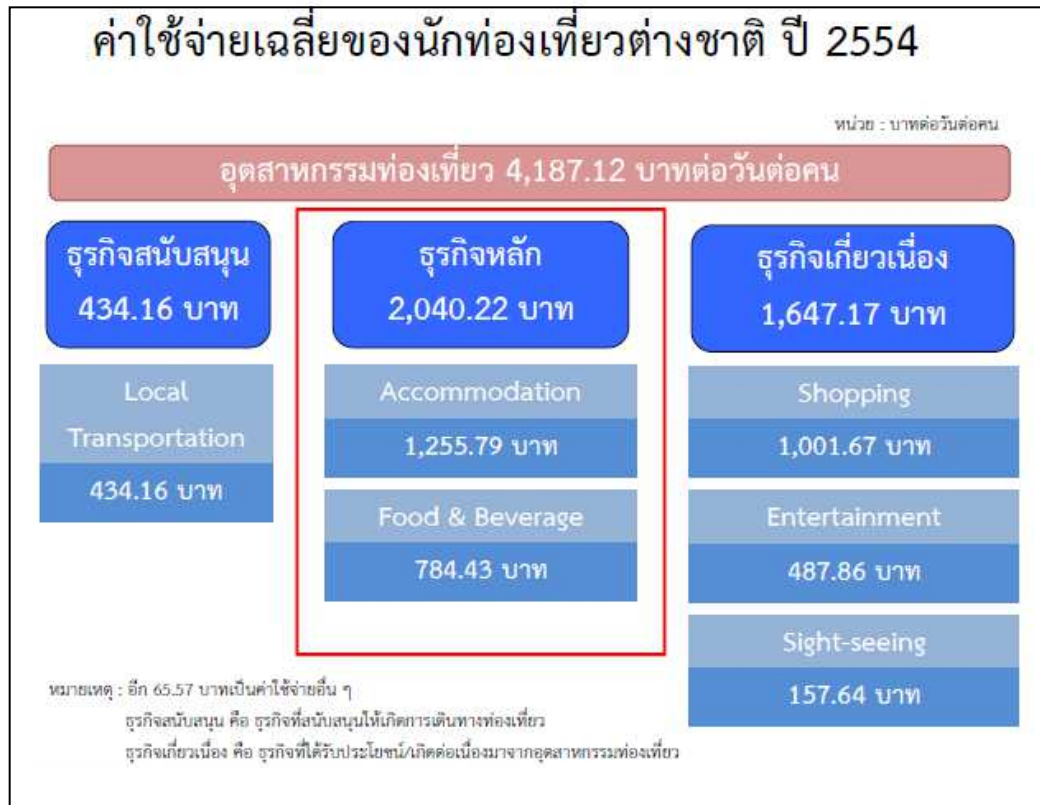
จากตารางที่ 3-2 สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2550) ได้จัดทำโครงสร้างมาตรฐานที่พัก/โรงแรมเพื่อการท่องเที่ยว โดยกำหนดให้ธุรกิจโรงแรมแต่ละระดับประกอบด้วย 12 องค์ประกอบหลัก (12 หมวด) ตามเกณฑ์การพิจารณาตัดสินมาตรฐานโรงแรมไทย ประกอบด้วย

- หมวดที่ 1 : สถานที่ตั้ง สภาพแวดล้อม สิ่งก่อสร้างทั่วไป และที่จอดรถ
- หมวดที่ 2 : โถงต้อนรับ ห้องน้ำสาธารณะ ลิฟท์ และทางสัญจรภายในอาคาร
- หมวดที่ 3 : ห้องพักแบบ Standard (รวมทางเดิน ระเบียง และห้องน้ำ)
- หมวดที่ 4 : ห้องพักแบบ Suite และ Executive Floor
- หมวดที่ 5 : ห้องอาหารคอฟฟี่ชอป บาร์ และครัว
- หมวดที่ 6 : ส่วนบริการด้านสันทนาการ : Fitness Center, Sauna, Steam Bath, Spa, Massage Room, Jacuzzi และสระว่ายน้ำ
- หมวดที่ 7 : ส่วนบริการด้านธุรกิจ : ห้องประชุม และ Business Center
- หมวดที่ 8 : บุคลากร และการบริการ
- หมวดที่ 9 : ระบบความปลอดภัยในพื้นที่ทั่วไป
- หมวดที่ 10 : ทรัพยากร และชุมชนแวดล้อม
- หมวดที่ 11 : ส่วนของพนักงาน
- หมวดที่ 12 : คุณลักษณะเสริมอื่นๆ

จากข้อมูลค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2554 ของกรมการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติใช้จ่ายประมาณ 4,187.12 บาทต่อวันต่อคน หากพิจารณาจำแนกค่าใช้จ่ายตามประเภทธุรกิจ พบว่า 2,040.22 บาท เป็นค่าที่พักรวมถึงค่าอาหารและเครื่องดื่ม หรือคิดเป็นร้อยละ 48.7 ของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งหมด อีก 1,647.17 บาท เป็นค่าสินค้า ของที่ระลึก

ค่านันทนาการต่างๆ (ร้อยละ 39.3) แสดงให้เห็นว่า ธุรกิจโรงแรมและที่พัก รวมถึงธุรกิจภัตตาคาร ร้านอาหารเป็นธุรกิจหลักที่สร้างรายได้ให้แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดังแสดงในภาพด้านล่าง

แผนภาพที่ 3-1 : ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2554

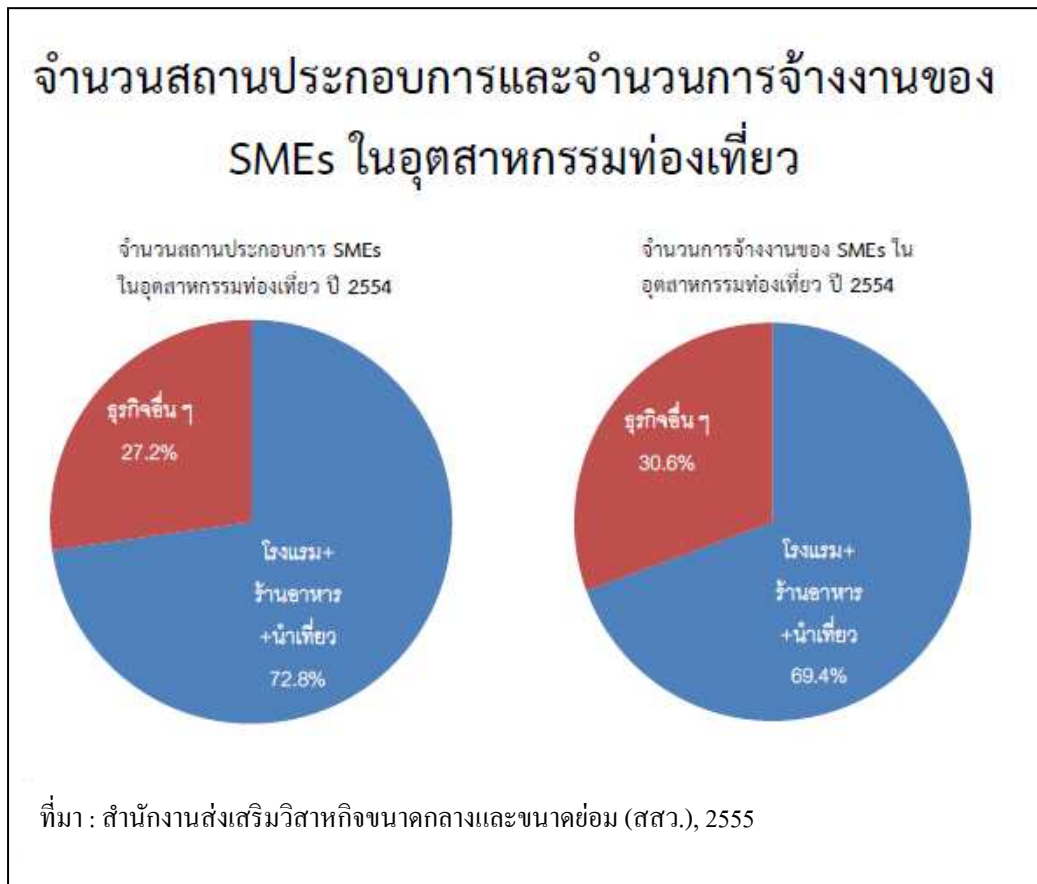
ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) 2555

จากรายงานของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(2553) ธุรกิจการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นภาคบริการที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยธุรกิจโรงแรม และที่พัก เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และเป็นแหล่งที่มาของการสร้างงานและทำให้เกิดรายได้ของประเทศ และเมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP)ในปี 2553 พบว่ามีนักท่องเที่ยวต่างชาติ 15.8 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.0 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2552 สร้างรายได้ถึง 580,000-600,000 ล้านบาท และเมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP) พบว่ามีอัตราการขยายตัว ร้อยละ 7.9 เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากเกาหลีใต้ จีน และอินเดีย มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 41.1 26.6 และ 46.2 ตามลำดับ จากข้อมูลการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารเพื่อการโรงแรมทั่วประเทศในปี 2553 ประเทศไทยมีจำนวนที่พัก

(โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ และบังกะโล) ทั้งสิ้นประมาณ 6,588 แห่ง มีจำนวนห้องพักรวมกันถึง 369,745 ห้อง และเมื่อพิจารณาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่า มีผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนโรงแรมและรีสอร์ททั้งหมดในประเทศไทยที่จัดเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

นอกจากนั้น จากข้อมูลจำนวนสถานประกอบการและจำนวนการจ้างงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ปี 2554 ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เมื่อพิจารณาเฉพาะธุรกิจหลักของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ โรงแรม ร้านอาหารและธุรกิจนำเที่ยว พบว่ามีจำนวนสถานประกอบการ คิดเป็นร้อยละ 72.8 ของจำนวนสถานประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งหมดในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ขณะที่การจ้างงานของวิสาหกิจประเภทโรงแรม อาหารและเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 69.4 ของการจ้างงานทั้งหมดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

แผนภาพที่ 3-2 : จำนวนสถานประกอบการและจำนวนการจ้างงานของ SMEs ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

หากพิจารณาขนาดของโรงแรมในไทยโดยพิจารณาจากจำนวนห้องพักแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่ประมาณกว่าร้อยละ 65 เป็นโรงแรมและรีสอร์ทขนาดเล็ก (มีจำนวนห้องพักไม่เกิน 79 ห้อง) รองลงมา คือ ประมาณร้อยละ 20 เป็นโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลาง (จำนวนห้องพัก ตั้งแต่ 80 - 200 ห้อง) ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 15 เป็นโรงแรมขนาดใหญ่ (จำนวนห้องพักเกินกว่า 200 ห้องขึ้นไป) และเมื่อพิจารณาการกระจายตัวของโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ประมาณร้อยละ 29 ซึ่งมีจำนวนห้องพักรวมกันคิดเป็นร้อยละ 26 ของจำนวนห้องพักทั้งหมด รองลงมาคือ ภาคเหนือ มีจำนวนโรงแรมและรีสอร์ท ร้อยละ 21 โดยมีจำนวนห้องพักรวมกันคิดเป็นร้อยละ 15 ของจำนวนห้องพักทั้งหมด และภาคตะวันออก หากพิจารณาจากจำนวนโรงแรมและรีสอร์ท มีสัดส่วนร้อยละ 15 มากเป็นอันดับสาม รองลงมาจากภาคเหนือ และภาคใต้ หากพิจารณาจากจำนวนห้องพัก มีสัดส่วนร้อยละ 17 ซึ่งมากเป็นอันดับสอง รองจากภาคใต้

รัฐธรรมิ กาญจนศิลาพันธ์ (2555) ระบุว่า ตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายที่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยมากที่สุดคือ นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ มาเลเซีย ญี่ปุ่น จีน เกาหลี สิงคโปร์ ใต้หวัน ฮองกง รองลงมาคือ ยุโรป ได้แก่ สหราชอาณาจักร เยอรมัน ฝรั่งเศส สวีเดน และกลุ่มสุดท้ายคือ อเมริกา ได้แก่ อเมริกาและแคนาดา โดยประมาณ ร้อยละ 94 ของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจะเลือกพักที่โรงแรม รองลงมาคือ บ้านเพื่อน และเกสต์เฮาส์ ประเภทสุดท้าย ธุรกิจโรงแรมและที่พักเป็นธุรกิจที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวโดยตรงทั้งที่เป็นธุรกิจหลักและธุรกิจสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของประเทศเป็นส่วนใหญ่ เป็นแหล่งจ้างงานถึงเกือบ 2 แสนคน โดยที่ผ่านมาสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2553) ได้จัดทำโครงการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ของปี พ.ศ. 2552 พบว่า มีโรงแรมและเกสต์เฮาส์ทั่วประเทศทั้งสิ้น 5,420 แห่ง มีจำนวนห้องพักทั้งสิ้น 303,154 ห้อง สำหรับผู้เข้าพักในโรงแรมและเกสต์เฮาส์ในปี 2552 มีจำนวนทั้งสิ้น ประมาณ 66.6 ล้านคน ในจำนวนนี้เข้าพักในโรงแรมและเกสต์เฮาส์ ในภาคกลางมากที่สุดคือ ประมาณ 19.0 ล้านคน หรือร้อยละ 28.6 รองลงมาคือ ภาคใต้และกรุงเทพมหานครประมาณ 18.4 ล้านคน และ 12.0 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 27.6 และ 18.0 ตามลำดับ

แผนพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2554) ได้ระบุบทบาทสำคัญของธุรกิจโรงแรมและภัตตาคารว่า กลุ่มธุรกิจโรงแรมและภัตตาคารมีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย และมีส่วนสร้างมูลค่าให้ธุรกิจอื่นๆ เช่น เฟอร์นิเจอร์ อาหารสมุนไพร ธุรกิจสปาสุขภาพอนามัย การค้าของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง บริการด้านโลจิสติกส์ และการจ้างงานในระดับต่างๆ เป็นต้น กลุ่มธุรกิจโรงแรมและภัตตาคารมีมูลค่ารวม 337,343

ด้านบาท หรือร้อยละ 19.1 ของการบริการภาคเอกชนทั้งหมด โดยนับเป็นกลุ่มที่มีมูลค่าสูงเป็นอันดับสองรองจากกลุ่มการสื่อสารและขนส่ง เมื่อพิจารณาตามขนาดของวิสาหกิจแล้ว พบว่า มีการกระจายตัวอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อมร้อยละ 62.3 กลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลาง ร้อยละ 19.7 และกลุ่มผู้ประกอบการขนาดใหญ่ ร้อยละ 18 นอกจากนี้ จากข้อมูลสรุปภาวะเศรษฐกิจไทย ไตรมาสที่สอง ที่จัดทำโดยสำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค (2554) พบว่า ธุรกิจสาขาโรงแรมและภัตตาคารขยายตัวร้อยละ 19.8 ปรับตัวดีขึ้นจากไตรมาสที่ผ่านมา โดยไตรมาสนี้มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยจำนวน 4.4 ล้านคน เพิ่มขึ้นถึง 50.1 ตามการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชีย โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน เกาหลี อินเดีย ญี่ปุ่น และมาเลเซีย ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 160.7 65.3 53.2 48.0 และ 41.1 ตามลำดับ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะพบว่า ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทเป็นองค์ประกอบหลักของธุรกิจการท่องเที่ยวซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของประเทศไทย ดังนั้น การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมุ่งเน้น 4 แผนงานตาม AEC Blueprint ประกอบด้วย (1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (2) การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง (3) การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน และ(4)การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก ย่อมส่งผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทซึ่งเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่สำคัญธุรกิจหนึ่งของประเทศไทย ดังนั้น ผู้ทำการวิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาผลกระทบของ 4 แผนงานดังกล่าวต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท

นโยบายการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน

การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน เป็นนโยบายสำคัญในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้อาเซียนมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น โดยการกำหนดกติกาและมาตรการต่างๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการค้าและการด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะในสาขาที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรก ซึ่งธุรกิจการท่องเที่ยวถูกจัดอยู่ใน 12 สาขาธุรกิจนำร่อง (Priority Integration Sector) ที่จะได้รับการรวมกลุ่มสินค้าและบริการ โดยประเทศไทยเป็นประเทศผู้ประสานงานหลัก (Country Coordinators) ในสาขาการท่องเที่ยว ดังนั้น ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทย่อมได้รับประโยชน์จากนโยบายดังกล่าว โดยเฉพาะนโยบายดังนี้

1. การเปิดเสรีการค้าบริการ (Free Flow of Services) ใน 5 ประเภท ได้แก่ การท่องเที่ยว สุขภาพ e-ASEAN(เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์) การบิน และ โลจิสติกส์ โดยอาเซียนจะลดหรือยกเลิกกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดและข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนต่างชาติ และเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นให้กับบุคคล/นิติบุคคลที่มีสัญชาติอาเซียน

โดยวางเป้าหมายไว้ในปี พ.ศ. 2558 จะสามารถอนุญาตให้นักลงทุนอาเซียนเข้ามาถือหุ้นในสาขาบริการดังกล่าวได้ในสัดส่วนร้อยละ 70 (จากเดิมสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติเพียงร้อยละ 49-51)

2. การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างเสรี (Free Flow of Skilled Labor) โดยอาเซียนได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติของบริการวิชาชีพต่างๆ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ให้บริการวิชาชีพของอาเซียนในการเข้ามาทำงานและพักอาศัย โดยนักวิชาชีพที่มีใบอนุญาตในประเทศของตน และมีประสบการณ์สามารถขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพไปในประเทศอาเซียนได้สะดวกขึ้น โดยลดขั้นตอนในการตรวจสอบ/รับรองคุณวุฒิการศึกษา ปัจจุบัน อาเซียนได้จัดทำ MRAs สาขาวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวขึ้น ด้วยการกำหนดสมรรถนะร่วมสำหรับวิชาชีพท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Competency Standard for Tourism Professional) เพื่อเป็นมาตรฐานสมรรถนะขั้นต่ำ สาขาการโรงแรมและสาขาธุรกิจนำเที่ยว 32 ตำแหน่ง ดังนี้

สาขาการโรงแรม (23 ตำแหน่ง ใน 4 แผนก) ประกอบด้วย

1. แผนก Front Office
 - 1.1 Front Office Manager
 - 1.2 Front Officer Supervisor
 - 1.3 Receptionist
 - 1.4 Telephone Operator
 - 1.5 Bell Boy
2. แผนก House Keeping
 - 2.1 Executive Housekeeper
 - 2.2 Laundry Manager
 - 2.3 Floor Supervisor
 - 2.4 Laundry Attendant
 - 2.5 Room Attendant
 - 2.6 Public Area Cleaner
3. แผนก Food Production
 - 3.1 Executive Chef
 - 3.2 Demi Chef
 - 3.3 Commis Chef
 - 3.4 Chef de Partie

3.5 Commis Pastry

3.6 Baker

3.7 Butcher

4. แผนก Food and Beverage Service

4.1 F&B Director

4.2 F&B Outlet Manager

4.3 Head Waiter

4.4 Bartender

4.5 Waiter

สาขาการท่องเที่ยว (9 ตำแหน่ง ใน 2 สาขา) ประกอบด้วย

1. สาขา Travel Agencies

1.1 General Manager

1.2 Assistant General Manager

1.3 Senior Travel Consultant

1.4 Travel Consultant

2. สาขา Tour Operation

2.1 Product Manager

2.2 Sales and Marketing Manager

2.3 Credit Manager

2.4 Ticketing Manager

2.5 Tour Manager

3. การอำนวยความสะดวกด้านพิธีการด้านศุลกากร ด้วยการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (One Stop Service) ให้สามารถนำไปเชื่อมโยงเป็นระบบ ASEAN Single Window(ASW) เพื่อให้เป็นระบบเดียวกันและมีการเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยระบบ ASW จะเชื่อมต่อการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จโดยใช้เอกสารและข้อมูลการค้า/ศุลกากรเดียวกันและให้มีการตรวจปล่อยสินค้าเพียงครั้งเดียว ซึ่งจะช่วยเร่งการตรวจสอบ ลดขั้นตอนและเวลาการทำธุรกรรมด้านศุลกากร

นโยบายการเป็นภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขัน

ตามแผนงานการจัดตั้งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 ประเทศสมาชิกอาเซียนมีพันธะผูกพันที่จะต้องส่งเสริมนโยบายและกฎหมายการแข่งขัน (Competition Policy and Law: CPL) เพื่อสร้างวัฒนธรรมของการแข่งขันทางธุรกิจที่ยุติธรรมสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคในระยะยาว นโยบายดังกล่าว มุ่งเน้นการดำเนินงานในหลายๆด้าน ประกอบด้วย การคุ้มครองผู้บริโภค ความร่วมมือด้านสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ความร่วมมือด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ ความร่วมมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และความมั่นคงด้านพลังงาน อย่างไรก็ตาม โครงการนโยบายในการส่งเสริมการเป็นภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันมิได้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทมากนัก

นโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน

การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน มี 2 องค์ประกอบ คือ (1) การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2) ความริเริ่มในการรวมกลุ่มของอาเซียน มีเป้าหมายเพื่อลดช่องว่างในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน และเพื่อให้ประเทศสมาชิกทุกประเทศได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทย่อมได้รับประโยชน์จากนโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกันดังกล่าว โดยเฉพาะการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญดังนี้

1. การจัดทำหลักสูตรร่วมกันสำหรับผู้ประกอบการในอาเซียน โดยมีอินโดนีเซีย สิงคโปร์ เป็นประเทศนำ
2. การจัดตั้งศูนย์บริการ SME (SME Service Center) โดยมีประเทศไทยและเวียดนาม เป็นประเทศนำ
3. การให้บริการทางการเงินสำหรับธุรกิจ SMEs โดยมีมาเลเซียและบรูไน เป็นประเทศนำ
4. การจัดทำโครงการส่งเสริมการฝึกปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ในระดับภูมิภาค โดยมีเมียนมาร์และฟิลิปปินส์ เป็นประเทศนำ
5. การจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระดับภูมิภาค (SME Development Fund) โดยมีประเทศไทยและลาว เป็นประเทศนำ

นโยบายการบูรณาการกับเศรษฐกิจโลก

เป็นการดำเนินการจัดทำเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) และความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจ (Comprehensive Economic Partnership: CEP) ระหว่างอาเซียนกับประเทศ คู่เจรจาต่างๆ ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการไปแล้ว 4 FTAs และ 1 CEP ได้แก่

1. เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ASEAN-China Free Trade Area: ACFTA) เริ่มดำเนินการในปี 2547 และบรรลุเป้าหมายเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2553
2. เขตการค้าเสรีอาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี (ASEAN-Korea Free Trade Area: AKFTA) เริ่มดำเนินการในปี 2550 และบรรลุเป้าหมายเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2553
3. ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (ASEAN - Japan Comprehensive Economic Partnership: AJCEP) เริ่มดำเนินการในปี 2552
4. เขตการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย (ASEAN-India Free Trade Area: AIFTA) เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2553
5. เขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (ASEAN-Australia-Newzealand Free Trade Area: AANZFTA) เริ่มดำเนินการในปี 2553

ความร่วมมือระหว่างอาเซียนและประเทศคู่เจรจาดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นการทำความตกลงด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน กลไกระงับข้อพิพาทและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีเป้าหมายในการเปิดตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ ส่งเสริมการเข้าถึงตลาด และรักษาความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนกับประเทศคู่กลุ่มเศรษฐกิจอื่น อันจะก่อให้เกิดความสมดุลทางการค้าและการลงทุนที่มีเสถียรภาพในภูมิภาคต่อไป ดังนั้น ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทที่ย่อมได้รับอานิสงส์จากนโยบายการบูรณาการกับเศรษฐกิจโลกดังกล่าว โดยเฉพาะในด้านการดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศ และการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการท่องเที่ยว

สรุป

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจการโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างมาก โดยเฉพาะด้านการลงทุนและการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี ผู้ประกอบการจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการโรงแรมและรีสอร์ทในภูมิภาคอาเซียนได้ ทั้งนี้ ในปัจจุบันธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยมีการใช้เครือข่ายต่างประเทศที่เข้ามาบริหารโรงแรมในประเทศไทย เช่น เครือข่ายอินเตอร์เนชั่นแนล โฮเต็ล กรุ๊ป (International Hotels Group: IHG) ซึ่งแบรนด์โรงแรมที่เป็นที่รู้จัก

ภายใต้เครือข่ายนี้ เช่น Intercontinental และ Holiday Inn เครือข่ายเมอริเดียน (Meridian) บริหารโรงแรม Westin และ Sheraton นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายแอกคอร์ (Accor) ซึ่งมีหลากหลายแบรนด์ตามระดับความหรูหราและราคา เช่น Sofitel, Grand Mercure, Novotel และ All Season (Ibis Style) เป็นต้น ในส่วนโรงแรมเครือข่ายของไทยนั้นมีหลายๆ โรงแรมได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยการเข้ามาใช้บริการอย่างต่อเนื่องเช่น เครือข่ายอนิกซ์ ฮอสพิทาลิตี้ กรุ๊ป (ONYX Hospitality Group) ซึ่งบริหารโรงแรม อมารี เครือข่ายเซ็นทารา และเครือข่ายดุสิต เป็นต้น

นโยบายการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ซึ่งจะสนับสนุนการเคลื่อนย้ายเสรีของเงินทุน แรงงาน และสินค้าของประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน ย่อมทำให้การเข้ามาลงทุนของกลุ่มเครือข่ายต่างประเทศดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจโรงแรมขนาดใหญ่ที่จะสามารถขยายกลุ่มตลาดและพัฒนามาตรฐานการให้บริการที่เพิ่มสูงขึ้น มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของชาวต่างชาติและมีกลุ่มลูกค้าทั่วโลกที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายต่างประเทศที่เข้ามาบริหารโรงแรมแต่สำหรับธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่มาตรฐานการให้บริการและเงินทุนการดำเนินการที่ต่ำกว่ากลุ่มโรงแรมขนาดใหญ่และกลุ่มเครือข่ายโรงแรม จะได้รับผลกระทบในเชิงลบจากกลุ่มคู่แข่งที่เข้ามาลงทุนเพิ่มมากขึ้นจากประเทศในกลุ่มอาเซียน รวมถึงการไหลออกของบุคลากรที่มีคุณภาพในสาขาการโรงแรมและสาขาธุรกิจนำเที่ยว 32 ตำแหน่งที่สามารถขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพไปในประเทศอาเซียนได้สะดวกขึ้น อาจส่งผลให้กลุ่มโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ ดังนั้น กลุ่มธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมจึงควรวางแผนการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการให้สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวและลูกค้าเฉพาะกลุ่มได้เพิ่มมากขึ้น อาทิเช่น การเพิ่มอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ไทยในการให้บริการ การมุ่งเน้นการให้บริการกลุ่มผู้เกษียณอายุและกลุ่มลูกค้าที่พำนักในระยะยาว (Long Stay) เป็นต้น

บทที่ 4

บทวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท

ขนาดกลางและขนาดย่อมในการเข้าสู่

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี พ.ศ.2558 นั้น จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ประกอบด้วย ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม ลาว เมียนมาร์ และกัมพูชา จะเกิดการเคลื่อนย้ายเสรีของสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมืออย่างเสรี และด้วยการที่ประเทศไทยมีทำเลที่ตั้งที่เอื้ออำนวยและเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งและการท่องเที่ยวของภูมิภาค โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวที่นั่น สามารถทำรายได้ให้กับประเทศไทยในแต่ละปีมูลค่ามหาศาล จากข้อมูลการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า ในปี พ.ศ.2555 มีรายได้จากการท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้น 9.65 แสนล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2554 ร้อยละ 24 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาประเทศไทยทั้งสิ้นประมาณ 22 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2554 ร้อยละ 15 โดยนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศส่วนใหญ่มาจากประเทศจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น สอดคล้องกับข้อมูลของสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ที่ระบุว่า ประเทศที่มีรายได้ด้านการท่องเที่ยวสูงสุด 10 อันดับแรก ในปี พ.ศ.2556 พบว่า ประเทศไทย อยู่อันดับ 5 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 26,680 ล้านดอลลาร์ (ประมาณ 8.31 แสนล้านบาท) และเมื่อเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ.2558 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยจะมีการตื่นตัวและเป็นที่น่าสนใจจากนักท่องเที่ยวและนักลงทุนเป็นอย่างมาก รวมถึงธุรกิจโรงแรม เพราะโรงแรมถือเป็นธุรกิจหนึ่งที่บรรจุอยู่ในเงื่อนไขของการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และปัจจุบันบางประเทศในกลุ่มอาเซียนก็เริ่มทำการกำหนดกฎเกณฑ์และเงื่อนไขการลงทุนสำหรับสมาชิกประเทศอื่นที่จะเข้าไปลงทุนในประเทศของตน เช่น ที่อินโดนีเซียกำหนดว่าให้ต่างชาติลงทุนในธุรกิจโรงแรมได้เฉพาะที่เป็นระดับมากกว่า 3 ดาวขึ้นไป ซึ่งเป็นไปได้ที่ความต้องการจะกีดกันโรงแรมระดับตั้งแต่ 3 ดาวลงมาให้เป็นอาชีพของคนท้องถิ่น ในขณะที่ประเทศเมียนมาร์ได้กำหนดเงื่อนไขการลงทุนในธุรกิจโรงแรมของต่างชาติไว้ว่าโรงแรมนั้นจะต้องจ้างแรงงานที่เป็นชาวเมียนมาร์

มากกว่าครึ่งหนึ่ง เป็นต้น สำหรับประเทศไทยนั้นยังไม่มีกำหนดเงื่อนไขใดๆ และอยู่ระหว่างการหารือกับกระทรวงพาณิชย์ถึงการวางเงื่อนไขการลงทุนของผู้ประกอบการ โรงแรมต่างชาติที่สนใจเข้าจะมาลงทุนในประเทศไทย โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้กลุ่มธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถดำเนินธุรกิจอยู่ได้เมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อไม่ให้ผู้ประกอบการของประเทศไทยเสียเปรียบในการแข่งขันจากการเปิดเสรีในส่วนนี้

ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะโรงแรมและรีสอร์ทตามจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมไม่ว่าจะเป็น กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต กระบี่ เชียงใหม่ ชลบุรี หรือประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครที่เป็นศูนย์กลางธุรกิจของประเทศ มีทั้งสถานที่ท่องเที่ยว ศูนย์การค้าชั้นนำ จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมาก เมื่อดูสถิติการท่องเที่ยวในประเทศไทยในปี พ.ศ.2554 ของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จะพบว่านักท่องเที่ยวร้อยละ 92.7 จะเที่ยวแบบค้างคืนในกรุงเทพมหานคร โดยพักเฉลี่ย 4.95 วันซึ่งสร้างรายได้ในกรุงเทพมหานครคิดเป็นมูลค่าประมาณ 2.90 แสนล้านบาท อีกทั้งในปี พ.ศ.2555 กรุงเทพมหานครได้รับการจัดอันดับจากนิตยสารและเว็บไซต์ท่องเที่ยวสำคัญๆ เช่น เป็นเมืองท่องเที่ยวที่ดีที่สุดในโลก (World's Best Awards 2012) โดยนิตยสาร Travel & Leisure ซึ่งเป็นปีที่ 4 ที่กรุงเทพมหานครได้รับรางวัลนี้ เป็นเมืองที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวชื่อของมากที่สุดในโลกอันดับ 2 และเป็นเมืองที่มีค่าเงินถูกและคุ้มค่าต่อการมาท่องเที่ยวมากที่สุดในโลกอันดับ 3 โดย Trip Advisor เป็นต้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับรางวัลและได้รับการจัดอันดับด้านการท่องเที่ยวในระดับนานาชาตินั้น ได้แก่ ความคุ้มค่าของเงินที่จ่ายไป ระบบขนส่งมวลชน วัฒนธรรม ความสะอาดสบายและโรงแรมที่พัก (โดยในกรุงเทพมหานครมีที่พักจำนวน 709 แห่ง 95,583 ห้อง) แม้ว่าจำนวนที่พักในกรุงเทพมหานครจะมีอยู่มาก แต่ก็ยังมีการขยายตัวและการลงทุนในธุรกิจโรงแรมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการเติบโตของตลาด จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทซึ่งมีการแข่งขันกันค่อนข้างสูงอยู่แล้ว อาจได้รับผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเพิ่มมากขึ้น เช่น มีโอกาสในการปรับอัตราค่าห้องพักเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันที่อยู่ในระดับต่ำกว่าหลายประเทศในอาเซียนและจากผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศที่มองเห็นโอกาสและอยากจะเข้ามาลงทุนในธุรกิจนี้จากการเปิดของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะมีขึ้นในปี พ.ศ.2558

ปัจจุบันธุรกิจโรงแรมส่วนหนึ่งในประเทศไทย มีการใช้เครือข่ายต่างชาติเข้ามาบริหารจัดการเนื่องด้วยชื่อเสียงและมาตรฐานการบริการที่เป็นสากล ประกอบกับการมีฐานข้อมูลลูกค้าที่มากกว่า ทำให้สามารถเข้าถึงความต้องการของลูกค้าได้ตรงจุด ส่งผลให้เป็นที่ยอมรับและ

ได้รับความไว้วางใจที่จะใช้บริการจากลูกค้า สำหรับเครือข่ายต่างประเทศที่เข้ามาบริหารโรงแรมในประเทศไทย เช่น เครือข่ายอินเตอร์เนชั่นแนล โฮเต็ล กรุ๊ป (International Hotels Group: IHG) ซึ่งแบรนด์โรงแรมที่เป็นที่รู้จักภายใต้เครือข่ายนี้ เช่น Intercontinental และ Holiday Inn เครือข่ายเมอริเดียน (Meridian) บริหารโรงแรม Westin และ Sheraton นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายแอกคอร์ (Accor) ซึ่งมีหลากหลายแบรนด์ตามระดับความหรูหราและราคา เช่น Sofitel, Grand Mercure, Novotel และ All season (Ibis Style) เป็นต้น ในส่วนโรงแรมเครือข่ายของไทยนั้นมีหลายๆ โรงแรมได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยการเข้ามาใช้บริการอย่างต่อเนื่องเช่น เครือข่ายอนิกซ์ โฮสพิทาลิตี้ กรุ๊ป (ONYX Hospitality Group) ซึ่งบริหารโรงแรมอมารี เครือข่ายเซ็นทารา และเครือข่ายดุสิต เป็นต้น โดยจุดสำคัญที่ทำให้เครือข่ายโรงแรมไทยได้รับการยอมรับในระดับโลก คือ การบริการในรูปแบบของคนไทย การนำเสนอเอกลักษณ์ของความเป็นไทย อันเป็นสิ่งที่เครือข่ายต่างประเทศทำไม่ได้ เป็นยุทธศาสตร์การสร้างจุดต่างให้เป็นที่ยอมรับของตลาดเพราะความเป็นเอเชียถือเป็นจุดเด่นประการหนึ่งที่ชาวตะวันตกให้ความสนใจ และเมื่อมีการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์ในอีก 2 ปีข้างหน้าก็จะมีเครือข่ายต่างประเทศและเครือข่ายของไทยมาแข่งขันรับบริหารโรงแรมอีกมาก เช่น เมื่อไม่นานมานี้เครือข่ายฮิลตัน เวิลด์ไวด์ มาร่วมลงทุนกับบริษัทแมกโนเลีย ไฟน์เนสส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด เปิดตัวโรงแรมวอลดอร์ฟ แอสโทเรีย (Waldorf Astoria) ซึ่งถือเป็นโรงแรมที่หรูหราที่สุดในเครือโรงแรมฮิลตัน และถือเป็นแห่งแรกในอาเซียน โดยคาดว่าจะเปิดให้บริการได้ภายในปี พ.ศ. 2558 เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมุ่งเน้นไปที่ตลาดท่องเที่ยว และนอกเหนือจากธุรกิจโรงแรมแล้วก็ยังมีธุรกิจเซอร์วิสอพาร์ทเมนท์ที่จับตลาดการพำนักระยะยาว (Long Stay) ซึ่งมีแนวโน้มขยายตัวตามการขยายเครือข่ายของธุรกิจในกลุ่มอาเซียน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการปรับตัวและวางแผนกลยุทธ์เพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินอยู่ได้แม้ว่าจะเกิดคู่แข่งขึ้นมากมาย ซึ่งการศึกษาวเคราะห์ผลกระทบของนโยบายและการดำเนินงานในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจที่มีต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจให้ครอบคลุมทั้งปัจจัยทั่วไปที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์และอุปทาน รวมถึงปัจจัยอันเนื่องมาจากนโยบายการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในบทนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาสถานการณ์ในภาพรวมของการท่องเที่ยวในอาเซียนและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่มีธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทเป็นธุรกิจหลัก รวมทั้งเห็นควรนำ 2 วิธีวิเคราะห์ มาใช้ประกอบการพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อธุรกิจ นั่นคือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการแข่งขัน (Competitive Environment - 5 Force) และการ

วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (PESTLE Analysis) โดยพิจารณาถึงด้านการเมือง (Political) เศรษฐกิจ (Economic) สังคม (Sociocultural) เทคโนโลยี (Technology) กฎหมาย (Legal) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อม ธุรกิจ โรงแรม และ รีสอร์ท ทขนาดกลางและขนาดย่อม ให้สามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

สถานการณ์ภาพรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประชาคมอาเซียน และภาพรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า ประเทศไทย มาเลเซียและ สิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุด 3 ลำดับแรก ในขณะที่ประเทศที่มี จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ มาเลเซีย ไทย และสิงคโปร์ โดยรายได้จากการ ท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวของทุกประเทศในอาเซียนมีอัตราการเติบโตแบบขยายตัว กล่าวคือ อัตราการการเติบโตของปี 2553 และปี 2554 เป็นบวก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลขององค์การ การท่องเที่ยวโลกที่ชี้ให้เห็นว่าประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีอัตราการขยายตัวที่ ค่อนข้างสูง สำหรับภาพรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

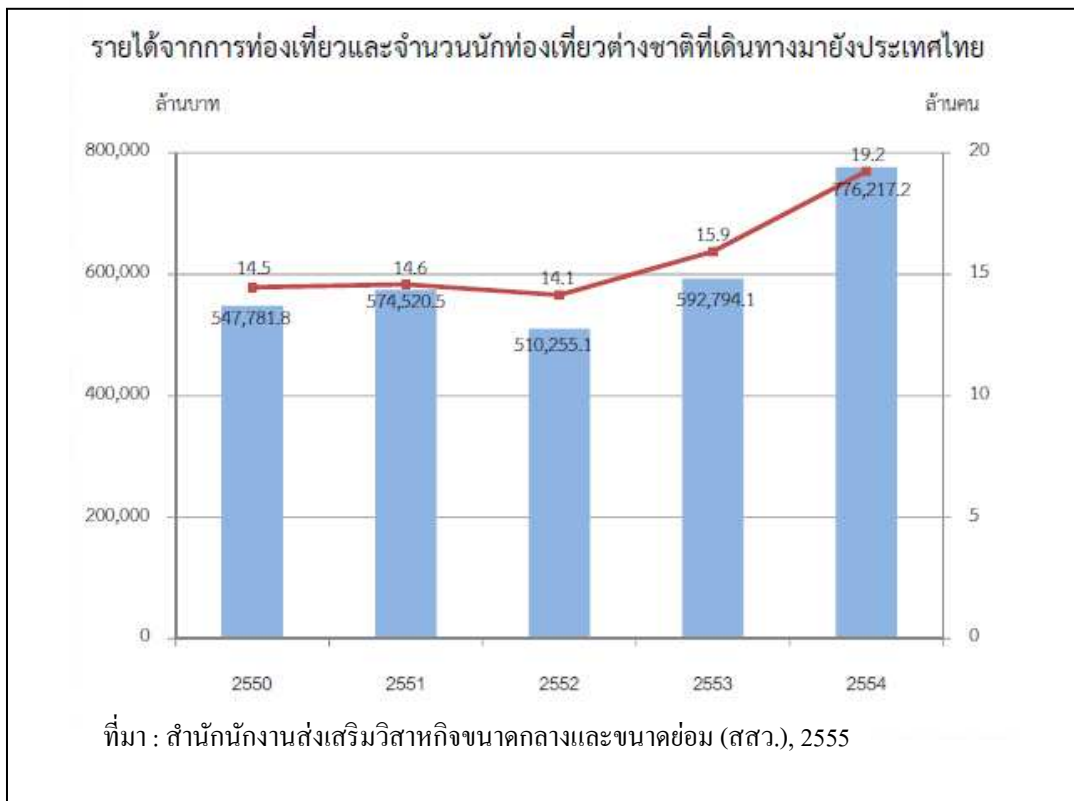
1. จำนวนสถานประกอบการและจำนวนการจ้างงานของวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

จากข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2555 จำนวนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีทั้งสิ้น 499,214 แห่ง ในจำนวนนี้ ร้อยละ 99.9 เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การจ้างงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรวม ทั้งสิ้น 1,281,058 คน ร้อยละ 89.1 เป็นการจ้างงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศรวมทั้งสิ้น 479,206 ล้านบาท ซึ่งเป็น ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 445,661 ล้านบาท หรือคิด เป็นร้อยละ 93.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาการท่องเที่ยว แสดงให้เห็นถึงบทบาท และความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อมิติด้าน เศรษฐกิจของประเทศไทย

2. รายได้จากการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทย

รายได้จากการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2554 ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติสูงถึง 19.2 ล้านคน สร้างรายได้ถึง 776,217.2 ล้านบาท

แผนภาพที่ 4-1 : รายได้จากการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทย

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำแนกตามการเคยมาประเทศไทย พบว่า ร้อยละ 63.7 เคยมาประเทศไทยมากกว่า 1 ครั้ง หากจำแนกตามลักษณะการจัดการเดินทาง พบว่า มีเพียงร้อยละ 25.5 เท่านั้นที่มาด้วยบริษัทนำเที่ยว หากจำแนกตามวัตถุประสงค์การเดินทาง พบว่า ร้อยละ 46.8 เดินทางเพื่อการพักผ่อน หากจำแนกตามอายุของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่อายุระหว่าง 25-44 ปี (ร้อยละ 53.4)

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการแข่งขัน (Competitive Environment – 5 Forces)

Michale E. Porter ได้เสนอแนวคิดในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการแข่งขันในแต่ละอุตสาหกรรม โดยการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญ 5 ประการ (Five-Forces Model) ประกอบด้วย

1. สถานะการแข่งขันภายในอุตสาหกรรมเดียวกัน (Rivalry) โดยการวิเคราะห์เกี่ยวกับคู่แข่งทั้งหมดที่มีอยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน เช่น จำนวนและขนาดของคู่แข่ง เงินทุน ส่วนแบ่งการตลาด กลยุทธ์ของคู่แข่ง รวมถึงสภาพเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อ การแข่งขันและอัตราการเติบโตของตลาด เป็นต้น หากอุตสาหกรรมยังเติบโตสูง การแข่งขันจะไม่รุนแรง

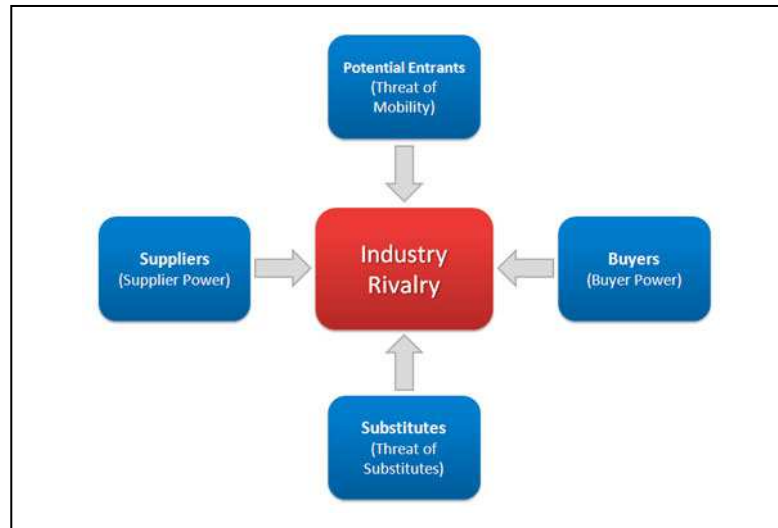
2. ภัยคุกคามจากคู่แข่งรายใหม่ (Threat of New Entrants) โดยการวิเคราะห์ความยากง่ายในการเข้ามาในอุตสาหกรรมของคู่แข่งรายใหม่ หากการเข้ามาของคู่แข่งรายใหม่สามารถทำได้ง่ายและสะดวก ก็จะทำให้ธุรกิจได้รับผลกระทบได้ง่าย ดังนั้น การลดแรงคุกคามจากคู่แข่งรายใหม่สามารถทำได้ หากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีสิ่งกีดกัน คือ (1) การสร้างความแตกต่างในตัวผลิตภัณฑ์ (2) การใช้เงินลงทุนมากในการเข้าสู่ธุรกิจ และ (3) การเสียเปรียบด้านต้นทุน ไม่ว่าจะด้วยการบริหารจัดการ ทำเลที่ตั้ง หรือการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เป็นต้น

3. การมีสินค้าและบริการอื่นทดแทน (Threat of Substitute) โดยการวิเคราะห์ถึงโอกาสที่สินค้าและบริการที่ธุรกิจดำเนินการอยู่นั้น จะมีสินค้าและบริการอื่นเข้ามาทดแทน ซึ่งอาจทำให้รายได้จากการจำหน่ายสินค้าและบริการลดลง รวมถึงส่วนแบ่งการตลาดที่ลดลงในอนาคต ปัจจัยที่จะช่วยลดการคุกคามจากสินค้าทดแทน คือ ต้องพยายามสร้างความแตกต่างในตัวผลิตภัณฑ์ รักษาคุณภาพ เพิ่มคุณค่าในตัวสินค้า และสร้างภาพพจน์ที่ดีอย่างต่อเนื่อง

4. อำนาจการต่อรองของผู้ขาย (Bargaining Power of Suppliers) เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับผู้ผลิตที่จำหน่ายวัตถุดิบต่าง ๆ ให้แก่ธุรกิจ โดยการวิเคราะห์การพึ่งพาจากผู้ผลิต หากธุรกิจต้องพึ่งพาผู้ผลิตรายหนึ่ง ๆ สูง ก็จะมีความเสี่ยงของการประกอบธุรกิจมากขึ้น เนื่องจากหากผู้ผลิตรายนั้น ไม่สามารถส่งวัตถุดิบได้ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใด จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจทันที

5. อำนาจการต่อรองของลูกค้า (Bargaining Power of Customers) เพื่อให้ทราบถึงอำนาจการต่อรองของลูกค้า ในที่นี้ คือ นักท่องเที่ยว ซึ่งหากนักท่องเที่ยวสามารถต่อรองราคารวมถึงสามารถเปลี่ยนไปใช้บริการของคู่แข่งได้ เนื่องจากบริการของแต่ละรายไม่มีความแตกต่าง อีกทั้ง หากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการแข่งขันสูง จะทำให้นักท่องเที่ยวมีอำนาจต่อรองมาก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจโดยเฉพาะในแง่ของรายได้ และส่วนแบ่งการตลาดที่ลดลง

แผนภาพที่ 4-2 : การวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญ 5 ประการ (Five-Forces Model)

ที่มา : Five Force Model, ออนไลน์, 2557

1. สถานะการแข่งขันภายในอุตสาหกรรมเดียวกัน

สถานะการแข่งขันในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทยค่อนข้างสูง จากบทวิเคราะห์ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท 2553 (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และ สำนักงานพัฒนาหน่วยบริการอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2553) ระบุว่าในปี 2552 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 14.15 ล้านคน ลดลงจากปี 2551 (14.58 ล้านคน) และนักท่องเที่ยวไทยก็มีอัตราการขยายตัวลดลงอันเนื่องมาจากสถานการณ์เมืองและปัญหาความรุนแรงภายในประเทศ ในขณะที่จำนวนสถานพักแรมและจำนวนห้องพักมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 3.17 และ 2.60 ต่อปี ตามลำดับ โดยจากผลการศึกษาจำนวนธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท ในปี 2553 จำนวน 566 แห่ง จากจำนวนสถานพักแรมที่เป็นโรงแรม รีสอร์ท และเกสต์เฮ้าส์ ทั้งหมด 6,987 แห่ง จัดเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวน 480 กิจการ (ร้อยละ 84.8) และเป็นธุรกิจขนาดใหญ่เพียง 24 กิจการ (ร้อยละ 4.2) หากจำแนกการแข่งขันตามพื้นที่แล้วพบว่า ภาคใต้มีอัตราการแข่งขันสูงที่สุดโดยมีจำนวนโรงแรมและรีสอร์ทเป็นสัดส่วนสูงสุด คือ ร้อยละ 36.2 และภาคกลางรวมกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.9

ตารางที่ 4-1: จำนวนสถานพักแรมและจำนวนกลุ่มตัวอย่างสถานพักแรม จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยว ในไตรมาส 4 ปี 2552

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนสถานพักแรม		สัดส่วน (%)	
	ทั่วประเทศ	กลุ่มตัวอย่าง	ทั่วประเทศ	กลุ่มตัวอย่าง
กรุงเทพฯ	336	23	4.8%	4.1%
ภาคกลาง(ไม่รวมกรุงเทพฯ)	261	16	3.7%	2.8%
ภาคตะวันออก	1,196	72	17.1%	12.7%
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	631	76	9.0%	13.4%
ภาคเหนือ	1,309	93	18.7%	16.4%
ภาคใต้	2,455	205	35.1%	36.2%
ภาคตะวันตก	799	81	11.4%	14.3%
รวม	6,987	566	100.0%	100.0%

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสำนักงานพัฒนาหน่วยบริการอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 25531

2. ภัยคุกคามจากคู่แข่งรายใหม่

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ก่อให้เกิดผลต่อภัยคุกคามจากผู้แข่งขันรายใหม่ในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทได้ในหลายๆด้าน ดังนี้

2.1 การเปิดเสรีการค้าบริการ (Free Flow of Service) โดยการอนุญาตให้คนสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนถือหุ้นในธุรกิจการท่องเที่ยวได้ร้อยละ 70 ในปี 2558 จากเดิมที่อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 49 ในปี 2553 ย่อมส่งผลให้การเข้ามาลงทุนในธุรกิจของโรงแรมและรีสอร์ทในเขตประชาคมอาเซียนเพิ่มสูงขึ้น

2.2 การเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยการทำข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติของบริการวิชาชีพต่างๆ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ให้บริการวิชาชีพของอาเซียนในการเข้ามาทำงานและพักอาศัย โดยนักวิชาชีพที่มีใบอนุญาตในประเทศของตน และมีประสบการณ์สามารถขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพไปในประเทศอาเซียนได้สะดวกขึ้น โดยมี MRAs สาขาวิชาชีพการโรงแรม จำนวน 23 ตำแหน่ง ใน 4 แผนก ประกอบด้วย แผนก Front Office จำนวน 5 ตำแหน่ง แผนก House Keeping จำนวน 6 ตำแหน่ง แผนก Food Production จำนวน 7 ตำแหน่ง และแผนก Food and Beverage Service จำนวน 5 ตำแหน่ง การเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือดังกล่าวย่อมส่งผลต่อการไหลออกของบุคลากรสาขาวิชาชีพโรงแรมไปสู่ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า เช่น ประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท

ในประเทศไทยจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบของนโยบายดังกล่าวต่อการบริหารจัดการบุคลากร และการรักษามาตรฐานคุณภาพการให้บริการอันเป็นจุดเด่นของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย รวมทั้งเตรียมพร้อมรับการเข้ามาของผู้ประกอบการรายใหม่ทั้งในประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน

2.3 นโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกันในด้านการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทจะมีการจัดทำหลักสูตรร่วมกันสำหรับผู้ประกอบการในอาเซียน การให้บริการทางการเงินสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การจัดทำโครงการส่งเสริมการฝึกปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ในระดับภูมิภาค และการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME Development Fund) ดังนั้น นโยบายดังกล่าวจึงทำให้ง่ายขึ้นในการเข้าสู่ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทของผู้ประกอบการรายใหม่

3. สินค้าทดแทน

สินค้าทดแทนของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท ได้แก่ หอพัก อพาร์ทเมนต์ ห้องเช่า โฮมสเตย์ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี สินค้าทดแทนเหล่านี้ไม่อาจทดแทนธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทได้ทั้งหมด เนื่องจากความแตกต่างในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและคุณภาพการบริการที่แตกต่างกัน ดังนั้น หากการเปิดเสรีอาเซียนเพิ่มอัตราการท่องเที่ยวในภูมิภาค สินค้าทดแทนดังกล่าวข้างต้นย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทมากนัก เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะพักอาศัยระยะสั้นและต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อตอบสนองความต้องการในการท่องเที่ยวและพักผ่อน แต่หากเป็นการเดินทางเพื่อดำเนินธุรกิจของประชากรในกลุ่มอาเซียนสินค้าทดแทนดังกล่าวย่อมตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายมากกว่า ดังนั้น ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในพื้นที่ที่มีกลุ่มประชากรต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยเพื่อประกอบธุรกิจ เช่น กรุงเทพมหานคร ควรปรับตัวให้สามารถตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพักอาศัยระยะยาว

4. อำนาจการต่อรองของผู้ขาย (Supplier)

อำนาจการต่อรองของผู้ขายต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถแบ่งหลักๆ ได้ 2 ด้าน คือ

4.1 ด้านบุคลากร ปัจจุบันด้านบุคลากรจัดเป็นปัจจัยหลักในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการบริการและต้นทุนการดำเนินงาน จากการขยายตัวของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท ส่งผลให้เกิดภาวะขาดแคลนแรงงานคุณภาพและประสิทธิภาพ ส่งผลให้แรงงานฝีมือมีอำนาจในการต่อรองค่าตอบแทน เกิดปัญหาการแย่งชิงหรือซื้อตัวบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

4.2 ด้านวัตถุดิบอื่นๆ อำนาจการต่อรองของผู้ขาย (Supplier) ในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทที่มีค่อนข้างต่ำ เนื่องจากส่วนใหญ่ธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กจะเป็นผู้จัดซื้อสินค้าเองโดยไม่ผ่านผู้แทนจำหน่ายสินค้าบางประเภท เช่น เครื่องดื่ม อาหาร ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด เป็นต้น ประกอบการภาวะการแข่งขันสูงของธุรกิจวัตถุดิบอาหารและเครื่องดื่ม อย่างไรก็ตาม การสั่งซื้อสินค้าโดยตรงในปริมาณน้อยย่อมส่งผลต่ออำนาจในการต่อรองลดราคาสินค้า จึงทำให้ต้นทุนการผลิตของโรงแรมขนาดเล็กสูงกว่าโรงแรมขนาดใหญ่

5. อำนาจการต่อรองของลูกค้า

ความพึงพอใจของลูกค้าจัดเป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทซึ่งเป็นธุรกิจบริการ ดังนั้น นอกจากปัจจัยในด้านทำเลที่ตั้งแล้ว คุณภาพการบริการและราคา จัดเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งต่อการตัดสินใจของลูกค้า นอกจากนี้ พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทยมีจำนวนลดลง จาก 14.58 ล้านคน ในปี 2551 เป็น 14.15 ล้านคน ในปี 2552 และยังพบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวไทยไปต่างประเทศกลับมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จาก 1.64 ล้านคน ในปี 2540 เป็น 4.02 ล้านคน ในปี 2550 โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ลาว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และ สำนักงานพัฒนาหน่วยบริการอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2553) ดังนั้น การแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นและการลดจำนวนลงของลูกค้าย่อมส่งผลต่ออำนาจการต่อรองของลูกค้าที่เพิ่มสูงขึ้น

ผลการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายนอก (PESTLE Analysis)

PEST Analysis เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมภายนอก(การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี) ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ โดยมีชื่อเรียกอีกหลายชื่อ เช่น PESTLE, PESTEL, PESTLIED เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นควรใช้ PESTLE Analysis ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้ครอบคลุมผลกระทบด้านกฎหมายและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดย PESTLE Analysis เป็นการพิจารณาปัจจัยภายนอกในด้านการเมือง(Political) เศรษฐกิจ (Economic) สังคม (Sociocultural) เทคโนโลยี (Technology) กฎหมาย (Legal) และสิ่งแวดล้อม (Environment) สรุปผล ดังนี้

1. ด้านการเมือง(Political)

1.1 ปัญหาความไม่มั่นคงทางด้านการเมือง และความรุนแรงในความขัดแย้งด้านการเมือง ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของชาวต่างชาติในการเข้ามาลงทุนและท่องเที่ยวในประเทศไทย

1.2 ปัญหารัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงบ่อย ซึ่งในช่วงปีที่ผ่านมาจะพบว่า รัฐบาลส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 4 ปี มักเกิดปัญหาการยุบสภา ปฏิวัติ ลาออก ฯลฯ ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงในด้านนโยบายต่างๆที่ส่งผลต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท เช่น นโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยว นโยบายด้านภาษี เป็นต้น

1.3 ปัญหาการเมืองท้องถิ่น ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของราชการในระดับท้องถิ่น

1.4 การออกกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ เช่น นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท และเงินเดือนปริญญาตรี 15,000 บาท ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูงขึ้นอย่างมาก

2. เศรษฐกิจ (Economic)

2.1 ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวและกำลังซื้อของลูกค้า

2.2 การคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อและดอกเบี้ย ที่ส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

2.3 อัตราการว่างงานที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลต่อกำลังซื้อของลูกค้า

2.4 ความต้องการแรงงานมีฝีมือ ส่งผลต่อการบริหารงานบุคลากร ต้นทุนด้านบุคลากร คุณภาพการบริการ ฯลฯ

2.5 นโยบายในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยรวมถึงธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท เช่น นโยบายการเปิดเสรีการค้าบริการ (Free Flow Services) นโยบายเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ (Free Flow of Skilled Labor) การอำนวยความสะดวกด้านพิธีการด้านศุลกากร นโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศสมาชิกอาเซียน และนโยบายการบูรณาการกับเศรษฐกิจโลกโดยการจัดทำเขตการค้าเสรี(Free Trade Agreement: FTA) และความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจ (Comprehensive Economic Partnership: CEP) ระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาต่างๆ เช่น จีน สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสหภาพยุโรป เป็นต้น

3. สังคม (Sociocultural)

3.1 การเคลื่อนย้ายเสรีของกลุ่มประชากรอาเซียนจะส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม

3.2 ความหลากหลายด้านภาษาและการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง ยังนับเป็นจุดอ่อนของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรในกลุ่มอาเซียน เช่น ลาว มาเลเซีย สิงคโปร์ ที่พูดได้มากกว่า 2 ภาษา

3.3 การขาดการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และวิถีชาวบ้านของไทย เนื่องจากประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่มีจุดเด่นในการเปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติและพร้อมเปิดรับขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ค่านิยมที่หลากหลาย จึงจำเป็นที่ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในไทยควรจะอนุรักษ์ความเป็นไทยเพื่อใช้เป็นจุดขายในการดำเนินธุรกิจ

3.4 การเปลี่ยนเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประชากรไทยและประชากรในเขตอาเซียน จะส่งผลถึงค่านิยมในการท่องเที่ยวและทิศทางธุรกิจบริการที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทจึงควรศึกษาแนวโน้มและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเพื่อให้สามารถปรับตัวให้สามารถรองรับกลุ่มลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป

4. เทคโนโลยี (Technology)

4.1 การเปลี่ยนแปลงไปของเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท เช่น การจองห้องพักทางอินเทอร์เน็ต (Online Booking) การตลาดออนไลน์ (Online Marketing) เป็นต้น

4.2 ค่านิยมในการใช้เทคโนโลยีของลูกค้า เช่น ความต้องการใช้ระบบ Wi-Fi ในที่พัก กระแสของ Social Network เป็นต้น

4.3 ผลกระทบของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่อค่านิยมในการเดินทางและท่องเที่ยว เช่น การประชุมผ่านระบบอินเทอร์เน็ตสามารถลดการเดินทางไปประชุมในต่างจังหวัด/ต่างประเทศ อาจส่งผลให้ความต้องการโรงแรมและรีสอร์ทในพื้นที่เศรษฐกิจลดลง เป็นต้น

4.4 การพัฒนาและงานวิจัยด้านเทคโนโลยีที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพการบริการและลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท

5. กฎหมาย (Legal)

5.1 แม้ปัจจุบัน ภาครัฐมอบหมายให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานหลักในการออกกฎหมายควบคุมธุรกิจบริการที่พักแรมเพื่อให้มีการกำหนดมาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยวก็ตาม แต่ยังมีกฎหมาย พระราชบัญญัติ และข้อปฏิบัติอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท เช่น พระราชบัญญัติการวางผังเมือง พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 มาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยวประเภทโรงแรม ข้อบัญญัติท้องถิ่น การยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม เป็นต้น (สุทธิหาวงษ์บำรุง, 2553)

5.2 การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558 ได้มีการทำสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างกันในประเทศสมาชิกอาเซียนที่อาจจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ททั้งในทางตรงและทางอ้อม เช่น การเปิดเสรีการค้าบริการ (Free Flow of Service) ที่อนุญาตให้คนสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนถือหุ้นในธุรกิจการท่องเที่ยวได้ร้อยละ 70 การเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (สาขาวิชาชีพการโรงแรม จำนวน 23 ตำแหน่ง ใน 4 แผนก) นโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกันในด้านการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นต้น ซึ่งนโยบายดังกล่าวข้างต้นจะส่งผลกระทบต่อการแก้ปัญหา ระเบียบ และข้อบังคับในประเทศไทยให้สอดคล้องกับนโยบายอาเซียนดังกล่าว อันจะส่งผลกระทบต่อส่งเสริมหรือกีดกันทางการค้าและการลงทุนในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ททั้งในทางตรงและทางอ้อม

6. สิ่งแวดล้อม (Environment)

6.1 ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในการมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีความหลากหลายทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว

6.2 เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่เป็นเกาะ ประเทศไทยค่อนข้างมีความสะดวกสบายในการคมนาคม ทั้งการเดินทางในท้องถิ่นเนื่องจากมีรถรับจ้างไม่ประจำทางในทุกพื้นที่ และเกาะที่เป็นที่นิยมของไทย ก็ใช้เวลาเดินทางไม่นานนัก ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถไปสถานที่ต่างๆ ได้สะดวก และการเดินทางระหว่างประเทศก็มีความสะดวก เนื่องจากมีสายการบินให้บริการจากสนามบินนานาชาติในจังหวัดหลักๆ ด้วย เช่น ภูเก็ต เชียงใหม่ เป็นต้น และสามารถเดินทางไปประเทศใกล้เคียงได้ง่าย กรุงเทพฯยังเป็นหนึ่งในเมืองหลัก (Hub) ด้านการเดินทางและที่พักของเอเชีย ซึ่งราคาตั๋วเครื่องบินสำหรับเดินทางต่อไปยังประเทศอื่นๆ ในแถบเอเชียอย่าง อินเดีย เนปาล และจีน ยังค่อนข้างถูกอีกด้วย

6.3 วัฒนธรรมและลักษณะนิสัยของคนไทย มีจุดเด่นในด้านความโอบอ้อมอารี มีน้ำใจ และเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว ดังนั้น ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทยจึงมีข้อได้เปรียบในด้านคุณภาพการบริการก่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

6.4 ตามข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสำนักงานพัฒนาหน่วยบริการอุตสาหกรรม (2553) พบว่า ในปี 2550 นักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าใช้จ่ายค่าที่พักประมาณ 461 บาท/คน/วัน ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิงประมาณ 1,162 บาท/คน/วัน ในขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาติมีค่าใช้จ่ายค่าที่พักประมาณ 1,030 บาท/คน/วัน ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิงประมาณ 2,099 บาท/คน/วัน ดังนั้น ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทจึงควรมุ่งเน้นการตลาด

ที่สามารถดึงดูดกลุ่มลูกค้าชาวต่างชาติให้ได้มากยิ่งขึ้น รวมถึงขยายขอบเขตการให้บริการด้านบันเทิงอื่นๆ ในพื้นที่โรงแรม เช่น ภัตตาคาร ร้านอาหาร สถานบันเทิง สปา บริการด้านการจัดเลี้ยง เป็นต้น

6.5 การแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท เช่น การตัดราคาห้องพัก การพัฒนาคุณภาพบริการ การให้สิทธิพิเศษด้านการใช้บริการด้านอื่นของโรงแรม เป็นต้น

6.6 โครงสร้างรายได้ของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท ประกอบด้วย ค่าที่พัก ประมาณร้อยละ 35-80 ค่าอาหารและเครื่องดื่มประมาณร้อยละ 0-60 และรายได้อื่นๆ ประมาณร้อยละ 0.2-20 ในขณะที่ต้นทุนค่าใช้จ่ายประกอบด้วยค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรประมาณร้อยละ 24-28 ค่าสาธารณูปโภคประมาณร้อยละ ≤ 10 และค่าใช้จ่ายอื่นๆประมาณร้อยละ ≤ 5 (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสำนักงานพัฒนาหน่วยบริการอุตสาหกรรม, 2553) ดังนั้นผู้ประกอบการในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทจะต้องปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้สามารถลดต้นทุนและเพิ่มรายได้อย่างต่อเนื่อง

สรุป

จากการวิเคราะห์วิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการแข่งขัน (Competitive Environment - 5 Force) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (PESTLE Analysis) พบว่า ในระยะเริ่มต้นของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม อาจจะประสบปัญหาในหลายๆ ด้าน เช่น การแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากผู้ประกอบการรายใหม่และเครือข่ายต่างประเทศสามารถเข้าสู่ตลาดได้ง่ายขึ้น การไหลออกของบุคลากรฝีมือ และจำนวนนักท่องเที่ยวที่อาจจะลดน้อยลงในช่วงที่การเมืองไทยยังไม่มีควมมั่นคง อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในระยะยาวแล้ว ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมจะได้รับโอกาสในการขยายกลุ่มลูกค้าและหาแหล่งเงินทุนจากกลุ่มประเทศอาเซียนได้ง่ายยิ่งขึ้น ประกอบกับประเทศไทยมีทำเลที่ตั้งที่เป็นจุดศูนย์กลางของกลุ่มประเทศอาเซียน มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก และมีจุดเด่นทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ดังนั้น หากกลุ่มธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมเตรียมความพร้อมและปรับตัวได้เท่าทันสถานการณ์ นำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ ก็จะเป็นโอกาสอันดีที่จะสามารถดำเนินการเชิงรุกในการขยายตลาดไปสู่กลุ่มลูกค้าในประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศนอกกลุ่มสมาชิกอาเซียนได้ต่อไป นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยภายนอกประเทศที่จะส่งเสริมให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติของไทยขยายตัวได้ค่อนข้างต่อเนื่อง ได้แก่

1. การขยายตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มตลาดเกิดใหม่ (Emerging Markets) และกลุ่มอาเซียน โดยการท่องเที่ยวเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยที่ปริมาณการบริโภคขึ้นอยู่กับรายได้ของประชากรเป็นหลัก ทำให้นักท่องเที่ยวจากประเทศที่มีเศรษฐกิจดีขยายตัวสูงขึ้น เช่น ประเทศกลุ่มตะวันออกกลางที่ได้ประโยชน์จากราคาสินค้าโภคภัณฑ์ กลุ่มตลาดเกิดใหม่อย่างอินเดียและรัสเซียที่เริ่มสะสมความมั่งคั่ง และกลุ่มอาเซียนที่ส่วนหนึ่งได้รับอานิสงส์จากการขยายตัวของเศรษฐกิจจีน ทั้งนี้ หากเทียบสัดส่วนนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดที่เข้ามาไทยในช่วงปี 2543-2545 และปี 2550-2552 พบว่า นักท่องเที่ยวจากอาเซียนมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นสูงสุด รองลงมา คือ รัสเซีย อินเดีย และตะวันออกกลาง ตามลำดับ

2. ต้นทุนการเดินทางภายในอาเซียนที่ลดลงช่วยให้การท่องเที่ยวภายในกลุ่มขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยสายการบินต้นทุนต่ำมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 7 บริษัทในปี 2540 เป็น 17 บริษัทในปี 2552 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่รัฐบาลของหลายประเทศเปิดให้เอกชนเข้ามาแข่งขันในอุตสาหกรรมการบิน หลังจากที่ประสบปัญหาการขาดทุนอย่างหนักจากวิกฤติเศรษฐกิจเอเชีย (ปี 2540) ซึ่งการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำ ประกอบกับการที่รัฐบาลลงทุนเพิ่มขีดความสามารถในสนามบินนานาชาติของไทยอย่างต่อเนื่อง ช่วยเพิ่มฐานลูกค้าและอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวเดินทางภายในอาเซียนมากขึ้น โดยมีนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มาประเทศไทยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 22.6 ของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในปี 2540 เป็นร้อยละ 28.0 ในปี 2552

3. การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของไทยกับประเทศต่างๆ ทำให้ประเทศสมาชิกเดินทางมาทำธุรกิจการค้าและการลงทุนมากขึ้น นอกจากนี้ ในด้านการท่องเที่ยว ยังมีกรอบความร่วมมือเฉพาะ เช่น ความตกลงด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Agreement) ในปี 2545 ซึ่งขยายการยกเว้นวีซ่าให้กับคนสัญชาติอาเซียนที่เดินทางภายในภูมิภาค ช่วยลดอุปสรรคและข้อจำกัดในการท่องเที่ยวระหว่างกันลง

สำหรับปัจจัยที่ไทยอาจเคยให้ความสำคัญว่าเป็นแรงดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น เอกสิทธิ์ “สยามเมืองยิ้ม” (Affinity for Tourism) ราคาที่แข่งขันได้ (Price Competitiveness) และทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Natural and Cultural Resources) จากการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันด้านท่องเที่ยวใน The Travel and Tourism Competitiveness Report ของ World Economic Forum ปี 2554 พบว่า มีเพียงปัจจัยทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ขณะนี้ ไทยได้คะแนนสูงกว่ามาเลเซียและสิงคโปร์ ขณะที่มียูเอเอหรือปัจจัยที่ไทยมีคะแนนต่ำกว่าคู่แข่งมากในหลายด้าน เช่น ระบบขนส่งทางบก ระบบพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายและการดำเนินงานในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีต่อธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย โดยพิจารณาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจให้ครอบคลุมทั้งปัจจัยทั่วไปที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์และอุปทาน รวมถึงปัจจัยอันเนื่องมาจากนโยบายการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการแข่งขัน(Competitive Environment - 5 Forces) รวมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (PESTLE Analysis) โดยพิจารณาถึงด้านการเมือง (Political) เศรษฐกิจ (Economic) สังคม (Sociocultural) เทคโนโลยี (Technology) กฎหมาย (Legal) และสิ่งแวดล้อม (Environment) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม ให้สามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไปนั้น ผลการศึกษาพบว่า การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ.2558 มีผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบต่อธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย โดยเฉพาะนโยบายการเคลื่อนย้ายเสรีของเงินทุนและแรงงานมีฝีมือ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการ โรงแรมและรีสอร์ทในภูมิภาคอาเซียนได้

1. ผลกระทบในเชิงลบ

1.1 สถานะการแข่งขันในธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทยค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการแข่งขันกับโรงแรมขนาดใหญ่ที่ใช้เครือข่ายต่างประเทศในการร่วมลงทุนและบริหารจัดการ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวที่มีอัตราการขยายตัวลดลงอันเนื่องมาจากสถานะการเมืองและปัญหาความรุนแรงภายในประเทศ

1.2 การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ก่อให้เกิดผลต่อภัยคุกคามจากผู้แข่งขันรายใหม่ในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทได้ในหลายๆด้าน เช่น การอนุญาตให้คนสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนถือหุ้นในธุรกิจการท่องเที่ยวได้ร้อยละ 70 จากเดิมที่อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 49 การเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือระหว่างประเทศ

1.3 สมาชิกอาเซียนโดยการทำข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติของบริการวิชาชีพต่างๆ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) ซึ่งมี MRAs สาขาวิชาชีพการโรงแรม จำนวนกว่า 23 ตำแหน่ง ใน 4 แผนก ประกอบด้วย แผนก Front Office จำนวน 5 ตำแหน่ง แผนก House Keeping จำนวน 6 ตำแหน่ง แผนก Food Production จำนวน 7 ตำแหน่ง และแผนก Food and Beverage Service จำนวน 5 ตำแหน่ง ดังนั้น การเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือดังกล่าวย่อมส่งผลต่อการไหลออกของบุคลากรสาขาวิชาชีพโรงแรมไปสู่ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า

1.4 ประเทศไทยยังมีจุดอ่อนด้านภาษาหากเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ในอาเซียนที่ส่วนใหญ่สามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา

2. ผลกระทบในเชิงบวก

2.1 การยกเว้นวีซ่าให้กับคนสัญชาติอาเซียนที่เดินทางภายในภูมิภาค ช่วยลดอุปสรรคและข้อจำกัดในการท่องเที่ยวระหว่างกันลง สามารถขยายกลุ่มลูกค้าสู่ประชากรอาเซียนกว่า 600 ล้านคน ได้ง่ายขึ้น

2.2 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนส่งผลกระทบต่อการแก้กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับในประเทศไทยให้สอดคล้องกับนโยบายอาเซียนอันจะส่งผลกระทบต่อส่งเสริมทางการค้าและการลงทุนในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ททั้งในทางตรงและทางอ้อม

2.3 เจ้าของกิจการโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถหาแหล่งเงินทุนจากกลุ่มประเทศอาเซียนได้ง่ายยิ่งขึ้น

2.4 นโยบายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในการเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จะสามารถเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนเพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และสามารถแข่งขันกับกลุ่มประเทศในแถบยุโรปและอเมริกาได้

2.5 ช่วยให้ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ททั้งในและต่างประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากขนาดทุนที่ใหญ่จากหลากหลายประเทศและการระดมทุนที่ทำให้ตลาดการท่องเที่ยวใหญ่ขึ้น

2.6 การรวมตัวของกลุ่มประเทศอาเซียนจะส่งผลให้ผู้ประกอบการโรงแรมตื่นตัวในการพัฒนาธุรกิจของตนเองให้ทัดเทียมกับมาตรฐานของโรงแรมที่มีนักลงทุนของนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในเมืองไทย

ทั้งนี้ ในปัจจุบันธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ยังประสบปัญหาพื้นฐานต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมในการแข่งขันเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยปัญหาพื้นฐานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย มีดังนี้

1. เงินลงทุนในกิจการไม่มากพอสำหรับการลงทุนต่อเนื่องในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การขยายกิจการ การพัฒนาด้านเทคโนโลยี ฯลฯ
2. การขาดแคลนบุคลากรที่มีฝีมือและคุณภาพบุคลากรไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านภาษาและความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ
3. การปรับปรุงกฎหมายและการสนับสนุนของภาครัฐที่ยังขาดความต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทของประเทศไทยมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. เจ้าของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทควรจะมีการประเมินความพร้อมของตนเองเพื่อทำการกำหนดเป้าหมายของธุรกิจว่าควรมุ่งเน้นกลุ่มลูกค้ากลุ่มใด เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มนักท่องเที่ยวระยะยาว กลุ่ม Medical and Health Tourism เน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่หลากหลาย และหาจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของการบริการ เพื่อให้สามารถปรับแผนการบริการหรือการตลาดให้สอดคล้องกับเป้าหมายและพร้อมต่อการแข่งขันในระดับอาเซียน
2. พัฒนาบุคลากรทั้งในด้านภาษาและทักษะด้านการบริการ อันเป็นหัวใจหลักของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท
3. วางแผนดำเนินงานเชิงรุกในการมองหาของลูกค้าใหม่ๆ รวมถึงการปรับเปลี่ยน Package ด้านราคาและข้อเสนอต่างๆ ซึ่งจะใช้เป็นกลยุทธ์ในการจูงใจลูกค้า
4. ยกกระดับคุณภาพบุคลากรและการบริการให้เป็นมาตรฐานสากลเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
5. จัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะฝ่ายประชาสัมพันธ์และต้อนรับ เพื่อเพิ่มความรู้ในด้านวัฒนธรรมของประเทศไทย ตลอดจนสถานที่น่าสนใจต่างๆ เพื่อเป็นการขยายผลให้นักท่องเที่ยวประทับใจในการมาเที่ยวเมืองไทยมากขึ้น

6. นักลงทุนต้องมีการพัฒนา ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การตลาด การสร้างเครือข่ายและผูกสัมพันธ์กับลูกค้า ตลอดจนการบริหารเงินทุนและสินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดต้นทุนดำเนินงานและเพิ่มผลกำไรให้สามารถแข่งขันได้

7. ให้รัฐบาลปรับปรุงกฎหมายต่างๆ เช่น ใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม เนื่องจากกฎหมายเก่าที่มีอยู่นั้นล้าสมัย เช่น ที่จอดรถ ในความเป็นจริง ผู้ประกอบการไม่สามารถสร้างที่จอดรถได้ตามที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากตั้งอยู่ในย่านธุรกิจซึ่งมีพื้นที่จำกัด

8. ให้รัฐบาลมีการจัดโซนนิ่งที่ชัดเจนและยุติธรรมกับผู้ประกอบการโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งปัจจุบันไม่มีกฎเกณฑ์ในการจัดโซนนิ่ง ผู้ประกอบการทั่วไปสามารถที่จะเปิดโรงแรมตามกำลังทรัพย์ที่มีอยู่ โดยไม่คำนึงถึงจุดอ้อมตัวของพื้นที่นั้นๆ

9. รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อม เมื่อมีเหตุการณ์ทางการเมือง ภัยธรรมชาติ หรือเหตุการณ์อื่นๆ ที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวไม่เดินทางเข้ามาประเทศ โดยควรที่จะให้ความช่วยเหลือ เช่น ลดการเก็บภาษีรายได้ ลดค่าสาธารณูปโภค รวมถึงภาษีอื่นๆ ที่ทางผู้ประกอบการต้องชำระให้รัฐบาลทุกปี

10. รัฐบาลควรมีการปรับปรุงกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมถึงความปลอดภัย และสวัสดิภาพของนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเดินทางเข้ามาพำนักในประเทศไทย และเป็นการป้องกันอุบัติเหตุ และอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว

11. รัฐบาลควรมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมถึงสวัสดิภาพความปลอดภัยจากภัยพิบัติ และการโจรกรรม ที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ประกอบการโรงแรมและรีสอร์ท

12. ผู้ประกอบการควรร่วมมือกันในหลายๆ ด้าน เช่น การตลาด การขาย การบุคคล การเงิน เพื่อเสริมความแข็งแกร่งในทางธุรกิจ และลดช่องว่างในการค้ากำไรเกินควรของ Internet Agent

บรรณานุกรม

- “คำนิยามของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศต่างๆ”. (เอกสารประกอบการประชุม “The APEC Congress on Entrepreneurship in the 21st Century” ในหัวข้อ “The Development of Small and Medium Enterprises (SMEs) in some APEC Countries”. 30-31 กรกฎาคม 2540). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaisme.com/definition.htm>, 2556.
- “องค์ความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thai-aec.com>, 2556.
- เจรจาการค้าระหว่างประเทศ, กรม, กระทรวงพาณิชย์. “AEC FACT BOOK : One Vision, One Identity, One Community”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.cpd.go.th/cpd/cpdinter/download/aec/inside_aec_factbook.pdf, 2556.
- รัฐสรณ์ กาญจนศิลาพันธ์. “คุณภาพบริการ: ความจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพบุคลากรในธุรกิจโรงแรม”. คณะศิลปศาสตร์ สาขาการจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยศรีปทุม. 2555.
- ชาติชาย เชษฐสุมน. “ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) : ผลกระทบต่อกฎหมายไทย”. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ ประจำปีครั้งที่ 5 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 18 กรกฎาคม 2555.
- ปวีณา ศิวาลัย และดร.รัตพงษ์ สอนสุภาพ. “การปรับตัวของธุรกิจโรงแรมไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกรณีศึกษา: โรงแรมเอ็มโพเรียมสวีท บาย ซาเทรียม”. วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1, มกราคม – มีนาคม 2557, 273-285.
- แผนยุทธศาสตร์และนโยบาย, สำนัก, สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. “แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รายสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.sme.go.th/SiteCollectionDocuments>, 2556.
- สรรพากร, กรม. “เกี่ยวกับธุรกิจ SMEs”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.rd.go.th/publish/38056.0.html>, 2556.

- นัฐชสรณ์ กาญจนศิลาพันธ์. “คุณภาพบริการ: ความจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพบุคลากรในธุรกิจโรงแรม”. คณะศิลปศาสตร์ สาขาการจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยศรีปทุม. 2555.
- ชาติชาย เศรษฐสุนัน. “ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) : ผลกระทบต่อกฎหมายไทย”. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ ประจำปีครั้งที่ 5 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 18 กรกฎาคม 2555.
- ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, สำนักงาน และสำนักงานพัฒนาหน่วยบริการอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม(2553), “บทวิเคราะห์ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท 2553”.
- ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, สำนักงาน. “นิยาม SMEs”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.sme.go.th/Pages/Define/Define.aspx>, 2556.
- ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, สำนักงาน. “แนวโน้มธุรกิจที่ไปได้ดี SMEs 8 กลุ่ม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thai-aec.com/682#more-682>, 2556.
- ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, สำนักงาน. “ผลการศึกษาศาสนาการณธุรกิจโรงแรมและที่พัก ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดชลบุรี(เมืองพัทยา)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.sme.go.th/SiteCollectionDocuments/White%20Paper/2552-new/chapter-7.pdf>, 2553.
- ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, สำนักงาน. “แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรายสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว”. สำนักแผนยุทธศาสตร์และนโยบาย. 2555.
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. “ถนนสู่ AEC เพื่อ SMEs ไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thai-aec.com>, 2556.
- สุทธิชา วงษ์บำรุง, “แผนธุรกิจโรงแรมแบบประหยัด มาตรฐาน 3 ดาว : Modern Hotel”, เอกสารประกอบการค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- Kenan Institute Asia. “THE ASEAN SME REGIONAL DEVELOPMENT FUND CONCEPTUAL FRAMWORK”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.sme.go.th/Documents/internationalization/>, 2555.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายศุภนิจ จัยวัฒน์
วัน เดือน ปีเกิด	17 ธันวาคม 2503
การศึกษา	B.S. Industrial Engineer, University of Wisconsin-Madison, Wisconsin, WI, USA MBA, University of Pittsburgh, PA, USA
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2529 - 2544 กรรมการ Professional Food and Beverage Co., Ltd.
โดยย่อ	พ.ศ. 2540 - 2554 กรรมการผู้จัดการ GoIndustry-Dovebid (Thailand) Ltd. พ.ศ. 2541-ปัจจุบัน กรรมการผู้จัดการ บริษัทประภาวสุ จำกัด พ.ศ. 2554 -ปัจจุบัน CEO Hilco Global Asia Limited
ตำแหน่งปัจจุบัน	กรรมการผู้จัดการ บริษัทประภาวสุ จำกัด และ CEO of Hilco Global Asia Limited

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง การเตรียมความพร้อมธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม
เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผู้วิจัย นายศุภนิช จัยวัฒน์ หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ 26

ตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการบริษัทประภาวสุ จำกัด

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งมีประชากรประมาณ 600 ล้านคน ประกอบด้วยสมาชิก 10 ประเทศ แบ่งเป็นสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ คือ บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม จะดำเนินการรวมกลุ่มการค้าเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) โดยมุ่งเน้นการรวมตลาดของแต่ละประเทศสมาชิกให้เป็นตลาดเดียวและให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรี อันเป็นโอกาสในการเติบโตของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในขณะเดียวกันก็อาจเป็นภัยคุกคามต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้เช่นเดียวกัน

ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทส่วนใหญ่ในประเทศไทยจัดเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย โดยในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น ประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่มีจุดแข็งในด้านธุรกิจการท่องเที่ยว รวมถึงการโรงแรมและรีสอร์ทที่มีปัจจัยแวดล้อมต่างๆเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวมากกว่าประเทศอื่นๆ ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาทิเช่น ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ ศาสนา วัฒนธรรม และทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ หลากหลาย และเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวและพักผ่อนในประเทศไทย ปัจจุบันธุรกิจการท่องเที่ยว การโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทยได้มีกลุ่มนักลงทุนต่างชาติเข้ามาร่วมลงทุนอยู่เป็นจำนวนมาก การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะยิ่งส่งผลต่อการเข้ามาร่วมลงทุนของต่างชาติ การเคลื่อนย้ายแรงงานในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ และปริมาณนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอาเซียนที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการแข่งขัน ทั้งในด้านราคา คุณภาพบริการ ต้นทุนการบริการ การบริหารจัดการบุคลากร

และปัจจัยต่างๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับกลุ่มธุรกิจโรงแรมขนาดใหญ่ที่มีเงินทุนและมาตรฐานการบริการที่สูงกว่า ทั้งนี้ เพื่อให้ธุรกิจการโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถอยู่รอดและยังเป็นของคนไทยได้ ท่ามกลางการเปิดเสรีการค้าและบริการในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายและการดำเนินงานในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

ทำการวิจัยผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีผลต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย รวมถึงงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีต และศึกษานโยบายการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการวิเคราะห์ปัจจัยในการแข่งขัน(Competitive Environment - 5 Force) ประกอบด้วย คู่แข่งรายเดิม คู่แข่งรายใหม่ สินค้าทดแทน อำนาจต่อรองของผู้ซื้อ และอำนาจต่อรองของผู้ขาย รวมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (PESTLE Analysis) ประกอบด้วย การเมือง(Political) เศรษฐกิจ (Economic) สังคม (Sociocultural) เทคโนโลยี (Technology) กฎหมาย (Legal) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ บทความและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับนโยบายในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย มาใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการแข่งขัน (Competitive Environment - 5 Force) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (PESTLE Analysis) ภายในกรอบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายและการดำเนินงานในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย โดยพิจารณาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจให้ครอบคลุมทั้งปัจจัยทั่วไปที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์และอุปทาน รวมถึงปัจจัยอันเนื่องมาจากนโยบายการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ให้สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการแข่งขัน (Competitive Environment - 5 Forces) รวมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (PESTLE Analysis) โดยพิจารณาถึงด้านการเมือง (Political) เศรษฐกิจ (Economic) สังคม (Sociocultural) เทคโนโลยี (Technology) กฎหมาย (Legal) และสิ่งแวดล้อม (Environment) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อม ให้สามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไปนั้น ผลการศึกษาพบว่า การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 มีผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย โดยเฉพาะนโยบายการเคลื่อนย้ายเสรีของเงินทุนและแรงงานมีฝีมือ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการโรงแรมและรีสอร์ทในภูมิภาคอาเซียนได้

1. ผลกระทบในเชิงลบ

1.1 สถานะการแข่งขันในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทยค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการแข่งขันกับโรงแรมขนาดใหญ่ที่ใช้เงินต่างประเทศในการร่วมลงทุนและบริหารจัดการ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวก็มีอัตราการขยายตัวลดลงอันเนื่องมาจากสถานะการเมืองและปัญหาความรุนแรงภายในประเทศ

1.2 การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ก่อให้เกิดผลต่อภัยคุกคามจากผู้แข่งขันรายใหม่ในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทได้ในหลายๆด้าน เช่น การอนุญาตให้คนสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนถือหุ้นในธุรกิจการท่องเที่ยวได้ร้อยละ 70 จากเดิมที่อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 49 การเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยการทำข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติของบริการวิชาชีพต่างๆ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) ซึ่งมี MRAs สาขาวิชาชีพการโรงแรม จำนวนกว่า 23 ตำแหน่ง ใน 4 แผนก ประกอบด้วย แผนก Front Office จำนวน 5 ตำแหน่ง แผนก House Keeping จำนวน 6 ตำแหน่ง แผนก Food Production จำนวน 7 ตำแหน่ง และแผนก Food and Beverage Service จำนวน 5 ตำแหน่ง ดังนั้น การเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อการไหลออกของบุคลากรสาขาวิชาชีพโรงแรมไปสู่ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า

1.3 ประเทศไทยยังมีจุดอ่อนด้านภาษาหากเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆในสมาชิกอาเซียนที่ส่วนใหญ่สามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา

2. ผลกระทบในเชิงบวก

2.1 การยกเว้นวีซ่าให้กับคนสัญชาติอาเซียนที่เดินทางภายในภูมิภาค ช่วยลดอุปสรรคและข้อจำกัดในการท่องเที่ยวระหว่างกันลง สามารถขยายกลุ่มลูกค้าผู้ประชากรอาเซียนกว่า 600 ล้านคน ได้ง่ายขึ้น

2.2 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนส่งผลกระทบต่อการค้ากฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับในประเทศไทยให้สอดคล้องกับนโยบายอาเซียนอันจะส่งผลกระทบต่อส่งเสริมทางการค้าและการลงทุนในธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ททั้งในทางตรงและทางอ้อม

2.3 เจ้าของกิจการโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถหาแหล่งเงินทุนจากกลุ่มประเทศอาเซียนได้ง่ายยิ่งขึ้น

2.4 นโยบายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในการเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกันโดยมุ่งเน้นการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จะสามารถเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนเพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และสามารถแข่งขันกับกลุ่มประเทศในแถบยุโรปและอเมริกาได้

2.5 ช่วยให้ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ททั้งในและต่างประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นมากเนื่องจากขนาดทุนที่ใหญ่จากหลากหลายประเทศและการระดมทุนที่ทำให้ตลาดการท่องเที่ยวใหญ่ขึ้น

2.6 การรวมตัวของกลุ่มประเทศอาเซียนจะส่งผลให้ผู้ประกอบการโรงแรมตื่นตัวในการพัฒนาธุรกิจของตนเองให้ทัดเทียมกับมาตรฐานของโรงแรมที่มีนักลงทุนของนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในเมืองไทย

ทั้งนี้ ในปัจจุบันธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยยังประสบปัญหาพื้นฐานต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมในการแข่งขันเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยปัญหาพื้นฐานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยมีดังนี้

1. เงินลงทุนในกิจการไม่มากพอสำหรับการลงทุนต่อเนื่องในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การขยายกิจการ การพัฒนาด้านเทคโนโลยี ฯลฯ
2. การขาดแคลนบุคลากรที่มีฝีมือและคุณภาพบุคลากรไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านภาษาและความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ
3. การปรับปรุงกฎหมายและการสนับสนุนของภาครัฐที่ยังขาดความต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทของประเทศไทยมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. เจ้าของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทควรจะมีการประเมินความพร้อมของตนเองเพื่อทำการกำหนดเป้าหมายของธุรกิจว่าควรมุ่งเน้นกลุ่มลูกค้ากลุ่มใด เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มนักท่องเที่ยวระยะยาว กลุ่ม Medical and Health Tourism เน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่หลากหลาย และหาจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของการบริการ เพื่อให้สามารถปรับแผนการบริการหรือการตลาดให้สอดคล้องกับเป้าหมายและพร้อมต่อการแข่งขันในระดับอาเซียน
2. พัฒนาบุคลากรทั้งในด้านภาษาและทักษะด้านการบริการ อันเป็นหัวใจหลักของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท
3. วางแผนดำเนินงานเชิงรุกในการมองหากลุ่มลูกค้าใหม่ๆ รวมถึงการปรับเปลี่ยน Package ด้านราคาและข้อเสนอต่างๆ ซึ่งจะใช้เป็นกลยุทธ์ในการจูงใจลูกค้า
4. ยกกระดับคุณภาพบุคลากรและการบริการให้เป็นมาตรฐานสากลเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

5. จัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะฝ่ายประชาสัมพันธ์และต้อนรับ เพื่อเพิ่มความรู้ในด้านวัฒนธรรมของประเทศไทย ตลอดจนสถานที่ที่น่าสนใจต่างๆ เพื่อเป็นการขยายผลให้นักท่องเที่ยวประทับใจในการมาเที่ยวเมืองไทยมากขึ้น
6. นักลงทุนต้องมีการพัฒนา ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การตลาด การสร้างเครือข่ายและผูกสัมพันธ์กับลูกค้า ตลอดจนการบริหารเงินทุนและสินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดต้นทุนดำเนินงานและเพิ่มผลกำไรให้สามารถแข่งขันได้
7. ให้รัฐบาลปรับปรุงกฎหมายต่างๆ เช่น ใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม เนื่องจากกฎหมายเก่าที่มีอยู่นั้นล้าสมัย เช่น ที่จอดรถ ในความเป็นจริง ผู้ประกอบการไม่สามารถสร้างที่จอดรถได้ตามที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากตั้งอยู่ในย่านธุรกิจซึ่งมีพื้นที่จำกัด
8. ให้รัฐบาลมีการจัดโซนนิ่งที่ชัดเจนและยุติธรรมกับผู้ประกอบการโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งปัจจุบันไม่มีกฎเกณฑ์ในการจัดโซนนิ่ง ผู้ประกอบการทั่วไปสามารถที่จะเปิดโรงแรมตามกำลังทรัพย์ที่มีอยู่ โดยไม่คำนึงถึงจุดอิมตัวของพื้นที่นั้นๆ
9. รัฐบาลควรมีความช่วยเหลือผู้ประกอบการโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อม เมื่อมีเหตุการณ์ทางการเมือง ภัยธรรมชาติ หรือเหตุการณ์อื่นๆ ที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวไม่เดินทางเข้ามาประเทศ โดยควรที่จะให้ความช่วยเหลือ เช่น ลดการเก็บภาษีรายได้ ลดค่าสาธารณูปโภค รวมถึงภาษีอื่นๆ ที่ทางผู้ประกอบการต้องชำระให้รัฐบาลทุกปี
10. รัฐบาลควรมีการปรับปรุงกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมถึงความปลอดภัย และสวัสดิภาพของนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเดินทางเข้ามาพำนักในประเทศไทย และเป็นการป้องกันอุบัติเหตุ และอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว
11. รัฐบาลควรมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมถึงสวัสดิภาพความปลอดภัยจากภัยพิบัติ และการโจรกรรม ที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ประกอบการโรงแรมและรีสอร์ท
12. ผู้ประกอบการควรร่วมมือกันหลายๆ ด้าน เช่น การตลาด การขาย การบุคคล การเงิน เพื่อเสริมความแข็งแกร่งในทางธุรกิจ และลดช่องว่างในการค้ากำไรเกินควรของ Internet Agent

